

รังสิตสารสนเทศ

วารสารวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562

ISSN 0859-1814

วารสาร รั้งสิตสารสนเทศ

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562

ISSN 0859-1814

เจ้าของ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
ที่ปรึกษา ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรฐ วัฒนาร
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ
รองศาสตราจารย์ วิสูตร จิระดำเกิง
ดร.อรรณวิทย์ อุไรรัตน์

บรรณาธิการ ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
	รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
	รองศาสตราจารย์จินดารัตน์ เบิร์พพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี พิศาลพงศ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	ดร.จอมขวัญ ผลภาณี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ชูประยูร	มหาวิทยาลัยรังสิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท รพีพิศาล	มหาวิทยาลัยรังสิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ ชินศรี	มหาวิทยาลัยรังสิต
	ดร.ณกมล จันทร์สม	มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางพัชรา หาญเจริญกิจ
นางนฤมล พุกขศิลป์
นางสาวรัตนภรณ์ กาศโอสถ
นางดาวรัตน์ แท่นรัตน์
นางกาญจนา เพ็งคำศรี
นางสาวสุวิรัตยา บุญแสนแผน
นางสาวลมัย ประคอนสี
นางสาวประทีป ชินบดี
นางสาวพรศรี สุขการคำ

- วัตถุประสงค์**
- ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
 - ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านวิชาชีพ และวิชาการ บรรณารักษศาสตร์

กำหนดเผยแพร่ กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม)

ข้อมูลการติดต่อ กองบรรณาธิการวารสารรังสิตสารสนเทศ
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
โทรศัพท์ 02-997-2200 ต่อ 3463 โทรสาร 02-997-2200 ต่อ 3473
อีเมล rsulibjournal@rsu.ac.th เว็บไซต์ <http://library.rsu.ac.th/journal/>

จัดพิมพ์ ฝ่ายงานผลิตเอกสารและสิ่งพิมพ์ สำนักงานอาคารและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยรังสิต

- วารสารรังสิตสารสนเทศยินดีเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน โดยผู้อ่านทุกท่านสามารถส่งบทความได้ที่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

-
- วารสารนี้มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูลการอ้างอิงวารสารไทย กลุ่ม 2 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
 - บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณาความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ
 - ข้อความและข้อคิดเห็นในบทความเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นหรือความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ
 - การนำบทความใดๆ ในวารสารไปพิมพ์เผยแพร่ ขอให้ติดต่อขออนุญาตกับผู้เขียนโดยตรง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความในวารสารรังสิตสารสนเทศ
ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2562

— . . . — . . . — .

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพรมสมิทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวนาถ นันทพิชัย	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชะทวิวรรณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ดร.ปัญญา จันทโคตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ดร.จอมขวัญ ผลภาสี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.สุนทพงศ์ ไทยอุปถัมภ์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ณกมล จันท์สม	มหาวิทยาลัยรังสิต

บทบรรณาธิการ

วารสารรังสิตสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ดำเนินการมาเป็นปีที่ 25 สำหรับฉบับที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2562 ยังคงมีเนื้อหาและสาระทางวิชาการที่เข้มข้น ทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้วารสารมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญในคุณภาพของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ โดยบทความวิจัย และบทความวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์เผยแพร่จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviews) ที่สละเวลาอันมีค่าช่วยอ่านและพิจารณาบทความ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็นอย่างดี กองบรรณาธิการขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารรังสิตสารสนเทศฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความ ได้แก่ **บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธดาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร** การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศรีมยุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ **การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย** การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต และ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วารสารรังสิตสารสนเทศ ยินดีต้อนรับนักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความทั่วไป ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรังสิต สามารถศึกษารูปแบบการเขียนได้จากท้ายเล่มของวารสาร

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่สละเวลาในการเขียนบทความเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

กองบรรณาธิการ

รังสิตสารสนเทศ

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2562

ISSN 0859-1814

สารบัญ

หน้า

- ❖ บทบรรณาธิการ
- ❖ บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน
โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
จันทร์จิรา วิริยะจะ 6
- ❖ การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาศรีมวีย มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
อุษา สังวาล มาลี ลำสกุล และ อมรรัตน์ ภิญโญนนตพงษ์..... 24
- ❖ การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย
ชลวิทย์ จิตมาน..... 43
- ❖ กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำงานทางวิชาการของคณาจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นนทนันท์ แยมวงษ์..... 66
- ❖ การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น
สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต
ธัญวรัตน์ แดงลิ้ม 90
- ❖ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร
ภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ยงยุทธ บุญกิจ และ สมชาย เล็กเจริญ..... 106

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน
โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
The Role of the Family in Instilling Reading Habits in Students at Wat
Suttharam High School, Khlong San District, Bangkok Metropolis

จันทร์จิรา วรรณจะ¹

Received: 16-08-2018; Revised: 10-02-2019; Accepted: 4-09-2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบประสม (mixed methods research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร (3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และ (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในครอบครัวกับระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ระดับชั้นเกรดเฉลี่ย และผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ,
E-mail: janjira.doublepp@gmail.com

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธಾರาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 277 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 25 คน โดยนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาความ

จากการวิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ส่วนใหญ่ผู้ที่ให้คำแนะนำเรื่องการอ่านและการเรียนแก่นักเรียน คือ พ่อแม่ รองลงมา คือ พี่น้อง โดยจัดให้มีโต๊ะ/เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ และการติดตั้ง wifi เพื่อการเรียนและการอ่าน สำหรับสื่อการอ่านที่มีในบ้าน คือ หนังสือการ์ตูน หนังสือพิมพ์ และหนังสือสารคดี/ความรู้ทั่วไป ตามลำดับ นอกจากนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกันภายในครอบครัวของนักเรียน คือ การดูโทรทัศน์ การทำอาหาร และใช้อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ โดยในช่วงวันหยุดผู้ปกครองได้พานักเรียนไปห้างสรรพสินค้า วัด/ศาสนสถาน และสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้แนะนำให้นักเรียนไปค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต และสอบถามจากครู/อาจารย์เพิ่มเติม ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ คือ การแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ต การอนุญาตให้นักเรียนเลือกซื้อหนังสือด้วยตัวเอง การติดตั้ง wifi ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้า การอธิบายให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการอ่าน และการกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนแสดงความสามารถทางการอ่านตามลำดับ โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีนักเรียนในปกครองที่กำลังเรียนในระดับชั้น เกรดเฉลี่ยรวม และมีผลการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน บทบาทครอบครัว โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

In this mixed-methods research investigation in which the researcher analyzes both quantitative and qualitative data, objective is to study (1) the role of the family in instilling reading habits in selected students enrolled at Wat Suttharam High School, Khlong San district, Bangkok Metropolis (BM). The second objective is to investigate (2) the opinions of the parents of these students in regard to instilling reading habits. The third objective is to compare (3) parents' opinions on the role of the family in respect to instilling reading habits. The fourth objective is to determine (4) the relationships between reading promotion in these families and parental educational level, and occupation on the one hand and student levels of study, total grade point average (GPA), and academic achievement in Thai on the other hand.

In the quantitative phase of research, the researcher collected a sample population of 277 parents of the students under examination. Insofar as concerns the qualitative phase of researcher, the researcher conducted in-depth interviews with 25 parents. The data collected from the interviewees were categorized and subsequently descriptively presented.

The Findings found that at the highest level, the family members who dispensed reading and study advice to the students were their parents. Next in descending order were their siblings. Tables and chairs for reading were arranged along with a WIFI installation used for study and reading. Cartoon books, newspapers, documentary books, and books of general knowledge were the reading media found at home. In addition, watching television, cooking, and using the Internet were the activities of the family as a whole. During holidays, the parents took the students to department stores, temples, religious sites, and tourist attractions. In addition, parents advised students to gain more knowledge from the Internet and to more frequently query teachers and lecturers.

The opinions of the parents in respect to the role of the family in instilling reading habits were overall expressed at a moderate level. Parents displayed opinions at a high level in regard to five items: advice in using the Internet; allowing the students to select books for purchasing on their own; installing WIFI so as to enable the use of the Internet for research; explaining the benefits of reading to the students; and complimenting the students for showing reading ability, respectively. Parents who differed in educational level and occupation did not exhibit concomitant differences in opinions toward the role of the family in instilling reading habits in the students. In addition, parents of students who differed in level of study, total GPA, and academic achievement in Thai did not display corresponding differences in opinions toward the role of the family in instilling reading habits in the students.

Keyword: Reading, Instilling reading habits, Family's role, High school

บทนำ

วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมและเทคโนโลยี (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551, น.24-31) การอ่านจึงเปรียบเสมือนกุญแจสำหรับไขความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก และถ้าได้นำเอาความรู้ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้แก่ตนเอง ชุมชน และสังคมแล้วบุคคลเหล่านี้ก็จะเป็นพลเมืองที่ดี สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นนักอ่านจะเป็นสังคมแห่งปัญญาและพัฒนาไปสู่ความเจริญได้อย่างรวดเร็ว (ฉวีลักษณ์ บุญะกาญจน์, 2547, น. 21-22) ประเทศที่ได้รับการพัฒนาแล้วประชากรจะมีนิสัยรักการอ่าน จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องจากแม่สู่ลูก และจากสังคมสู่สังคมอย่างยั่งยืน ดังนั้นการอ่านจึงมีความสำคัญทั้งกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ทั้งส่วนงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคม (เสาวลักษณ์ พิธิษฐไพบุลย์, 2559) การอ่านเป็นหนทางหนึ่งที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนา

ตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม (ถาวร บุนผาวัน, 2546, น. 1) และช่วยให้มนุษย์ได้สร้างสรรค์จินตนาการและพลังความคิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 27)

การอ่านหนังสือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเป็นคน และความเจริญของสังคม เพราะสังคมการอ่าน คือสังคมแห่งการที่ช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าได้ และช่วยพัฒนาความคิดให้กว้างไกลรอบด้าน เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ถ้าเด็กและเยาวชนได้รับการบ่มเพาะให้รักหนังสือและรักการอ่านที่เหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัยจะทำให้มีนิสัยรักการอ่าน นำไปสู่การพัฒนาความคิด และพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้กลายเป็นวัฒนธรรมการอ่านและสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นวาระแห่งชาติของการอ่านและยังได้กำหนดทุกวันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน การพัฒนาคนให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นการสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาและปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต เพราะการอ่านสามารถที่จะช่วยให้คนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 40) ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมการอ่านเป็นหนึ่งในสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้ เป็นทักษะที่ทำให้ผู้อ่านปรับตัวได้ในสังคมและช่วยเพิ่มโอกาสของความสำเร็จทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การอ่านไม่ได้มีเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้นแต่การอ่านคือชีวิต การอ่านหนังสือที่หลากหลายเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เป็นคน มีความเข้าใจและเป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยได้ (Ndikubwayezu, 2009, p.11)

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ช่วยในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม โดยนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านช่วยให้เข้าใจและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (อัจฉรา ประดิษฐ์, 2550, น. 19-21) อีกทั้งการอ่านยังเป็นเครื่องมือในการคลายเครียด หากเป็นผู้ที่รักการอ่านก็จะสามารถหาทางออกในการลดความเครียดได้ด้วยการอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ (ไพพรรณ อินทนิล, 2546, น. 7-9) ตั้งแต่เกิดจนโต จนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และช่วยตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ การอ่านยังมี

ความสำคัญต่อการสร้างคุณค่าทางอารมณ์ คุณค่าในการสร้างเสริมสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, น. 11)

ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยพ่อแม่ควรปลูกฝังการอ่านตั้งแต่อายุยังน้อย พร้อมให้ความรัก ความอบอุ่น และความเอาใจใส่ พ่อแม่คือ “ครูคนแรก” ในการสร้างให้เด็กเป็น “นักอ่าน” โดยการอ่านหนังสือให้ฟังประจำ และมีสมาชิกในครอบครัวคอยกระตุ้นให้อ่านและเขียน จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในการอ่านที่ดีอันนำไปสู่นิสัยรักการอ่าน (สุชุม เฉลยทรัพย์, 2552, น. 5) ครอบครัวมีอิทธิพลในการช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยการจัดสภาพแวดล้อมในการอ่านหนังสือในบ้านจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการอ่านและทักษะการอ่านที่ดี การสร้างความสนใจในการอ่านและนิสัยรักการอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นการอ่านที่บ้าน และสอนการอ่านอย่างเป็นระบบในโรงเรียนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยอาศัยการสร้างบรรยากาศและสร้างวัฒนธรรมทางการอ่าน (Bamberger, 1975, p. 43) ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมการอ่านจึงไม่ใช่ความรับผิดชอบของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นการร่วมมือกันของผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ (Tate, 2011, p.11) ครอบครัวถึงแม้ว่าจะเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะเสียงที่ลูกได้ยินกับอ้อมกอดที่อบอุ่นจากพ่อแม่ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ลูกพึงจะได้รับ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก บุคคลในครอบครัวล้วนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้รักการอ่านและที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและน่าสนใจให้แก่เด็กได้สัมผัสกับการอ่านอยู่ตลอดเวลา บุคคลในครอบครัวเป็นแบบอย่างของการอ่านที่ดีทำให้เด็กซึมซับนิสัยรักการอ่าน (มีเดีย จุฬา, 2549, น. 14-17)

โรงเรียนมัธยมวัดสุทธารามนั้นเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนจำนวน 898 คน สภาพโดยรอบบริเวณโรงเรียนประกอบด้วยชุมชนหลายชุมชน มีลักษณะเป็นชุมชนแออัด โดยครอบครัวของนักเรียนได้พักอาศัยอยู่ในชุมชนรอบๆ บริเวณใกล้ๆ กับโรงเรียน จากการสำรวจข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน สรุปได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หาบเร่แผงลอย กรรมกร มอเตอร์ไซด์รับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน ฐานะค่อนข้างยากจน หาเช้ากินค่ำ นักเรียน

ของโรงเรียนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง ต้องเช่าบ้านอยู่ นักเรียนบางคนมาจากครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่หย่าร้างกัน นักเรียนต้องอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรืออยู่กับญาติ ทำให้ขาดคนเอาใจใส่ดูแล รักใคร่ให้ความอบอุ่น ขาดความมั่นคงในชีวิต ไม่มีผู้ให้คำปรึกษายามมีปัญหาเดือดร้อน (โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม, 2559, น. 1-11)

จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนและการอ่านของนักเรียน พบว่า จากสถิติการเข้าใช้บริการในห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีนักเรียนเป็นจำนวนมากยังขาดนิสัยรักการอ่าน เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการของนักเรียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของบรรณารักษ์ในการจัดหาหรือคัดเลือกทรัพยากรเข้าห้องสมุด เพื่อให้ตรงตามความต้องการและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้มีผลกระทบต่อผลคะแนนของการสอบ O-NET ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผลคะแนน O-NET โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย เพราะภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การอ่านเขียนในการเรียนรู้ของวิชาอื่นๆ และในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2559 ทางโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดของผลการสอบ O-NET ดังนี้ ในปีการศึกษา 2557 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 33.04 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 48.45 ปีการศึกษา 2558 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 42.45 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 43.68 และปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 45.13 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 44.17 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2560) จากผลคะแนน O-NET ในวิชาภาษาไทยแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดนิสัยรักการอ่าน สาเหตุที่ทำให้นักเรียนขาดนิสัยรักการอ่าน อาจมาจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากขึ้น อีกทั้งยังขาดการดูแลเอาใจใส่และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว เพราะครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานครนั้นมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง ต้องเช่าบ้านอยู่ นักเรียนบางคนมาจากครอบครัวที่แตกแยก และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม, 2559, น. 1-11)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงปัญหาการอ่านและเห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครอบครัว ผู้บริหาร และครูต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องติดตัวไปตลอดชีวิต (มีเดียจุฬา, 2549, น. 14-17) จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและครอบครัวที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีรัตน เจริญกลิ่นจันทร์ (2542, น. 35-41) ซึ่งกล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้าน มีผลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน ครอบครัวที่ผู้ปกครองมีการสร้างบรรยากาศในการอ่าน ทำให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักและความอบอุ่น การอ่านหนังสือที่บ้านจึงทำให้เด็กมีความสุขและไม่ตึงเครียด นฤมล ตันธสุเรศธรรม และคณะ (2555) กล่าวว่า บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การให้ความรู้ การเป็นตัวแบบ การเสริมแรงและการจัดสภาพแวดล้อม จะต้องทำควบคู่กันไปให้มีความสอดคล้องและสม่ำเสมอ จะสามารถพัฒนาการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองทุกคนควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กเพื่อให้รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และคำกล่าวของฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2549, น. 12) ที่กล่าวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการสร้างประสบการณ์จนทำให้เกิดเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกของมนุษย์ ก็คือ “ครอบครัว” การอ่านเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ หากเด็กได้รับการส่งเสริม โดยการฝึกฝนอย่างถูกวิธีสม่ำเสมอ เด็กจะมีวินัยรักการอ่านแล้วพัฒนาความสามารถในการอ่านอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนในปกครอง

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในครอบครัวกับระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในครอบครัวกับระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 898 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2560 โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาวาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 277 คน

ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 25 คน โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling)

จากอาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลายและเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน

2 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง คือ

- ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
- อาชีพของผู้ปกครอง

1.2 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนในปกครอง คือ

- ระดับชั้นของนักเรียน
- เกรดเฉลี่ยของนักเรียน
- ผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

2.2 การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองที่ได้คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 116-119) ได้ความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้งานได้ แบบสอบถามได้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการอ่านภายในครอบครัว ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กในครอบครัว และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านภายในครอบครัว

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ซึ่งจะเก็บข้อมูลด้านข้อเท็จจริงและข้อมูลด้านการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน โดยมีแนวทางในการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนรักการอ่าน ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน บทบาทต่อการเป็นนักอ่านของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมการของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน การสนับสนุนกิจกรรมการอ่านในครอบครัว การเลือกซื้อหนังสือของนักเรียนในปกครอง และการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อส่งเสริมการอ่านให้แก่นักเรียน และเริ่มเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ในเดือนกันยายน-ธันวาคม 2560

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน-เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติ t-test (Independent) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปร คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สถิติ F test เพื่อใช้วิเคราะห์ตัวแปร คือ ระดับชั้นของนักเรียน เกรดเฉลี่ยของนักเรียน และผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square) และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้มีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 25 คน โดยนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาความ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้เด็กรักการอ่าน มีผู้ปกครองจำนวน 20 คน อธิบายว่าการอ่านของนักเรียนเกิดจากการได้ฟังพ่อและแม่อ่านหนังสือหรือเล่านิทานให้ฟังตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กได้จดจำและสนใจที่จะอ่าน

เมื่อเริ่มอ่านหนังสือได้เองเด็กจะนำนิทานมาอ่านหรือเล่าให้พ่อและแม่ฟัง ส่วนอีก 5 คน เห็นว่าการอ่านของนักเรียนเริ่มเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาแล้ว

2. ครอบครัวมีบทบาทและอิทธิพลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีผู้ปกครอง จำนวน 25 คน เห็นว่า ครอบครัวมีบทบาทและอิทธิพลต่อการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยเริ่มส่งเสริมและจัดหาสื่อการอ่านประเภทต่างๆ มาไว้ที่บ้านและได้แนะนำให้นักเรียนได้อ่านหนังสือ และพ่อแม่ รวมทั้งทุกคน ครอบครัวเป็นบุคคลที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการส่งเสริมการอ่าน เพราะจะทำให้เด็กเห็นแบบอย่างที่ดี และทำให้นักเรียนสนใจในการอ่าน

3. การสนับสนุนการอ่านให้แก่เด็กนักเรียน มีผู้ปกครองจำนวน 19 คน ได้สนับสนุนการอ่านของนักเรียน โดยการให้นักเรียนสามารถเลือกซื้อหนังสือที่สนใจได้ด้วยตนเอง การให้เงินแก่นักเรียนไปซื้อหนังสือที่สนใจมาอ่านอยู่เป็นประจำ พาไปห้องสมุดประชาชนที่อยู่ใกล้บ้าน พาไปร้านหนังสือตามห้างสรรพสินค้า และพาไปซื้อหนังสือเมื่อมีการจัดนิทรรศการหนังสือ เช่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เพราะจะมีหนังสือให้เลือกหลากหลายประเภท และได้มีการจัดหาสื่อการอ่านที่มีความหลากหลายมาแนะนำให้นักเรียนได้อ่าน ทำให้นักเรียนเกิดความชอบและรักในการอ่าน และมีผู้ปกครองจำนวน 6 คน ไม่ได้สนับสนุนเพราะนักเรียนไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ อีกทั้งนักเรียนไม่เคยซื้อหนังสือมาอ่านนอกจากหนังสือเรียน

4. ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในสังคม เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ เกม เป็นต้น ผู้ปกครองได้มีวิธีการควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือให้กับนักเรียน โดยการหาวิธีให้นักเรียนหันมาสนใจการอ่านและการเรียน มีผู้ปกครองจำนวน 16 คน ได้กำหนดเวลาและควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตและการเล่นโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษ โดยจะอนุญาตให้นักเรียนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาข้อมูลและความรู้ เพื่อนำมาใช้ประกอบการทำรายงานและเกี่ยวกับการเรียน หรือได้จัดหาหนังสือมาให้นักเรียนได้อ่านหรือชักชวนนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น ทำอาหาร และให้นักเรียนทบทวนบทเรียนหรือทำการบ้านให้เรียบร้อยก่อนถึงจะอนุญาตให้เล่นโทรศัพท์มือถือ โดยอธิบายให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการอ่านและการเรียน ส่วนผู้ปกครอง

จำนวน 9 คน เห็นว่านักเรียนที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น เห็นความสำคัญของโทรศัพท์มือถือมากกว่า จึงทำให้การควบคุมหรือติดตามดูแลในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยากสำหรับเด็กวัยรุ่น

5. ผู้ปกครองได้ร่วมมือกับโรงเรียน ในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน มีผู้ปกครองจำนวน 20 คน ได้ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านและการเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนและครูมีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า และการอ่านของนักเรียน และมีผู้ปกครองจำนวน 5 คน ไม่ได้ร่วมมือกับโรงเรียน ในการส่งเสริมการอ่านและการเรียนให้แก่ นักเรียน เนื่องจากติดภารกิจและมีภาระหน้าที่การทำงานที่ต้องรับผิดชอบ จึงทำให้ไม่สามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนได้

6. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียนในครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียนอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในการหาความรู้ ($\bar{X} = 4.00$) การอนุญาตให้นักเรียนเลือกซื้อหนังสือและสื่ออื่นๆ ด้วยตัวเอง ($\bar{X} = 3.88$) การติดตั้ง wifi ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งในการอ่านและการค้นคว้า ($\bar{X} = 3.84$) อธิบายให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของการอ่าน ($\bar{X} = 3.82$) และการชื่นชมเมื่อนักเรียนแสดงความสามารถทางการอ่าน ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ ส่วนข้ออื่นๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพานักเรียนไปค้นข้อมูลจากห้องสมุด และแหล่งความรู้อื่นๆ ($\bar{X} = 2.71$)

7. บทบาทของครอบครัว พบว่า ผู้ที่ให้คำแนะนำในการเรียนและการอ่านแก่นักเรียนสูงสุด ร้อยละ 92.42 คือ พ่อแม่ เนื่องจาก พ่อแม่เปรียบเสมือนครูคนแรกในการสร้างเด็กให้เป็นนักอ่าน โดยการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักและความอบอุ่น รวมทั้งการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน (มีเดีย จุฬา, 2549, น. 14) การอ่านนอกจากจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญา ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก การพูดคุยกับลูก อ่านหนังสือ หรือเล่นิทานให้ลูกฟัง การโอบกอดลูก ให้ลูกนั่งตักเล่นิทานให้ลูกฟัง จึงเป็นสัมผัสของความรักและเรียนรู้กันอย่างมีความสุข (สมาคมไทสร้างสรรค์, 2018)

8. การจัดสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่บ้านพบว่า ร้อยละ 67.87 ครอบครัวของนักเรียนได้จัดให้มี โต๊ะ/เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือและทำการบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2542, น. 146-165) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้านมีผลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน ครอบครัวที่ ผู้ปกครองมีการสร้างบรรยากาศในการอ่าน โดยการจัดให้มีสถานที่สำหรับการอ่านที่เหมาะสมในบ้าน

9. การจัดหาสื่อการอ่านของครอบครัว พบว่า ร้อยละ 70.76 คือ การ์ตูน เนื่องจาก การอ่านหนังสือ การ์ตูนทำให้เกิดการผ่อนคลาย และทำให้ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน (จินตนา ไบกาซุยิ, 2534, น. 58) ซึ่งผู้ที่รักการอ่านก็จะสามารถหาทางออกในการลดความเครียดได้ ด้วยการอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ (ไพพรรณ อินทนิล, 2546, น. 7-9) การที่นักเรียนชอบอ่านหนังสือการ์ตูน เนื่องจากเนื้อหามีความหลากหลาย ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง มีการออกแบบและภาพประกอบที่สวยงาม (ดวงหทัย เมธา, 2551, น. 51)

10. แหล่งสารสนเทศที่ผู้ปกครองแนะนำให้แก่นักเรียน พบว่า ร้อยละ 97.11 คือ อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชาญวิทย์ พรนภดล และคณะ (2557, น.1-4) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อตอบสนองการใช้ชีวิต และการทำงานของสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและ เครือข่ายสังคมออนไลน์ก็กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วและยังใช้เพื่อ การเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น เป็นประโยชน์อย่างมากต่อชีวิตคนรุ่นใหม่ ซึ่งผู้ปกครองอาจมีความเข้าใจว่าการใช้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ของเด็ก หรือเชื่อว่าการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านมีความปลอดภัยมากกว่า การใช้งานนอกบ้าน แต่หากนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ขาดการควบคุมดูแลก็ส่งผลเสียตามมาได้ เพราะข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมีทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ถูกต้องเชื่อถือได้ และข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์ไม่ถูกต้อง เชื่อถือไม่ได้ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อความคิดและพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่น ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และติดตามแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีของเด็กและวัยรุ่นอย่างสม่ำเสมอ

11. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านหนังสือและสื่ออื่นๆ ภายในครอบครัว พบว่า การอธิบายให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของการอ่าน ($SD = 0.92$) การอนุญาตให้นักเรียนเลือกซื้อหนังสือและ สื่ออื่นๆ ด้วยตัวเอง ($SD = 0.99$) การติดตั้ง wifi ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นแหล่ง

ในการอ่านและการค้นคว้า ($SD = 1.24$) การแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในการหาความรู้ ($SD = 0.91$) การชื่นชมเมื่อนักเรียนแสดงความสามารถทางการอ่าน ($SD = 1.00$) และชมเชยเมื่อนักเรียนรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน ($SD = 1.06$) เนื่องจาก บทบาทของปกครองในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้และการอ่านของนักเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้ปกครองมีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักและความอบอุ่น รวมทั้งการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน (มีเดีย จุฬา, 2549, น. 14)

12. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน คือ อาชีพรับจ้างมีความสัมพันธ์กับการจัดหาคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนและการอ่านให้แก่เด็กในปกครอง แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ตมากกว่าแหล่งสารสนเทศอื่นๆ จึงได้มีการจัดหาคอมพิวเตอร์ที่ได้เชื่อมต่อกับต่อ wifi ให้แก่นักเรียนในปกครอง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

1.1 ผู้ปกครองควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอ่านให้แก่เด็ก โดยจัดให้มีมุมการอ่านและการเรียนของนักเรียนที่มีโต๊ะ/เก้าอี้ มีแสงสว่าง และสื่อการอ่านที่เพียงพอ

1.2 ผู้ปกครองควรจัดหาสื่อการอ่านโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกและซื้อสื่อการอ่าน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนได้ไปใช้แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชนใกล้บ้าน ร้านหนังสือในห้างสรรพสินค้า รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมการอ่านของโรงเรียนและสถาบันอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

2.1 โรงเรียนควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการอ่านสื่อดิจิทัล โดยการจัดให้มีจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (wifi) และจัดสถานที่สำหรับการอ่านของนักเรียนทั้งในและนอกห้องสมุด

2.2 โรงเรียนควรจัดหาสื่อการอ่านที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน รวมทั้งความสามารถทั้งการเรียนรู้และการอ่านของนักเรียน

2.3 ครูควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง โดยการดูแลและส่งเสริมการอ่านของนักเรียน รวมทั้งการเชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านของโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1 กำหนดนโยบายให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มีการส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน โดยการจัดสถานที่การอ่านภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน

3.2 การให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีส่วนร่วมกับการจัดหาหนังสือและสื่อการอ่านให้นักเรียน เพื่อที่จะได้ตรงตามความต้องการและความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนที่สนับสนุนการอ่านให้นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาการวิเคราะห์เนื้อหาการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเห็นชอบแผนแม่บทสร้างวัฒนธรรม
การอ่าน ฉบับแรก. สืบค้น 23 เมษายน 2560, จาก [http://www.m-culture.go.th/th/ewt_news.
php?nid=5303](http://www.m-culture.go.th/th/ewt_news.php?nid=5303)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 33).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ต้องอาศัยความร่วมมือ. การศึกษาวรรณ,
7(334), 24-31.
- จินตนา ไบกาชฎี. (2534). หนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2547). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2552). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2549). ความสำคัญของการอ่านและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. วารสารสารสนเทศ,
7(1), 9.
- ชาญวิทย์ พรนภดล, และคณะ. (2557). คำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง เรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก
และวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มีเดียโซน ฟรินติ้ง.
- ดวงหทัย เมธธา. (2551). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
(การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา) เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถาวร บุญผดุง. (2546). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล ตันธสุเรศฐ์ และคณะ. (2555). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน. (งานวิจัยสาขา
การศึกษา) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556) (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.

- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). *การส่งเสริมการอ่าน*. ชลบุรี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มีเดีย จุฬา. (2549). รักการอ่าน...นำชีวิตสู่ความสำเร็จ. *วารสารวิชาการ*, 9(4), 14-17.
- โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม. (2559). *รายงานการประเมินตนเอง (SARวัดสุ)*. โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม. กรุงเทพฯ : โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2542). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). *ประกาศผลสอบ*. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.niets.or.th/th/catalog/view/281>
- สมาคมไทสร้างสรรค์. (2018). *พัฒนาเด็กด้วยการอ่าน*. สืบค้น 1 มิถุนายน 2561, จาก <http://taiwisdom.org/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *พระมิ่งขวัญ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2552). เมื่อ “การอ่าน” เป็น (อีกหนึ่ง) “วาระแห่งชาติ”. สืบค้น 20 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=8786&Key=hotnews>
- เสาวลักษณ์ พิธิษฐไพบูลย์. (2559). *ปลูกฝังการอ่านจากแม่สู่ลูก*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/32227-html>
- อัฉรา ประดิษฐ์. (2550). *ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (๑)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักอุทยานการเรียนรู้.
- Bamberger, R. (1975). *Promoting the reading habit*. Paris : UNESCO Press.
- Ndikubwayezu, G. (2009, April). *Rwanda: reading culture still very low-Minister Habineza*. In The New Times, 13876.
- Tate, C. J. (20112011). *A Phenomenological Study of Reading Culture in California's Central Valley Rural Schools Post Reading First*. (Dissertation Degree of Doctor of Educational Leadership) Central Valley, CA : California State University.

การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
Information Use in the Study Process by the Early Childhood Education
Undergraduate Students at the Faculties of Education,
Rajabhat Universities, the Rattanakosin Group

อุษา สังวาลย์¹
มาลี ล้ำสกุล²
อมรรัตน์ ภิญญอนันตพงษ์³

Received: 12-11-2018; Revised: 29-04-2019; Accepted: 12-12-2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ตัวแปรที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ สถาบัน ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 327 คน ได้จากการสุ่มแบบโควต้าตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาแต่ละมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยรวมใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด การเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

¹นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: hermit2519@gmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: malee.lum@gmail.com

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: amornrutpin@gmail.com

จันทร์เกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครใช้หนังสือในระดับมากที่สุด นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตใช้หนังสือบันเทิงคดีในระดับมากที่สุด นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาใช้วารสารสาขาวารสารศึกษามากที่สุด ปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ และระบบคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย

คำสำคัญ: การใช้สารสนเทศ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

Abstract

The research aimed to (1) study information use (2) compare it and (3) explore it's problematic use by undergraduate students in the field of Early Childhood Education at Rajabhat Universities, the Rattanakosin Group. The research aimed to (1) study information use (2) explore its problematic use by undergraduate students in the field of Early Childhood Education at Rajabhat Universities, the Rattanakosin Group. The variables used in comparison are institutions. Using quantitative research methods. The survey research was conducted with 327 Early Childhood Educational students in the 5th year regular Bachelor of Education program at six Rajabhat Universities of the Rattanakosin Group who enrolled in the second semester of the academic year 2015. They were selected based on stratified random sampling according to the proportion of each university's undergraduate students. The statistics used for data analysis were a percentages, means, standard deviation.

The key findings were as follows: The students from all universities used supplementary reading materials, general knowledge books, Encyclopedia of Education, Journal of Withayajarn, pamphlets, electronic database-Academic Search Complete-at the highest level. For the comparison of the use of information sources, it was found that the student respondents relied most heavily on online information sources. Regarding the information resources, additionally, Chandrakasem Rajabhat University students, Bansomdejchaopraya Rajabhat University students

and Phranakhon Rajabhat University students used books the most. Suan Dusit University students used fictions the most, and Suan Sunandha Rajabhat University students preferred educational journals the most. Finally, the major problems faced by the students using the library and Information Technology Center of Rajabhat Universities, the Rattanakosin Group were related to the insufficiency of information resources and the connectivity related problems of the computer network system.

Keywords: Information use, Early Childhood Education at Rajabhat Universities, the Rattanakosin Group

ความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษานักศึกษาในการศึกษาตามหลักสูตรต่างๆ ช่วยให้นักศึกษาและได้รับความรู้เพิ่มและทำให้กระบวนการศึกษามีคุณภาพ การได้รับสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ในการศึกษาให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น นักศึกษาจำเป็นต้องค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่างๆ สารสนเทศถูกรวบรวมและเผยแพร่ไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งสารสนเทศแบ่งออกเป็นรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (มาลี ล้ำสกุล, 2553: 1-12) (พรพรรณ จันทร์แดง, 2557: 33-44) ในการจัดบริการขององค์การสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด มีการคัดเลือกและจัดหาเข้ามาให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาและผู้ใช้ มีการจัดบริการต่างๆ อย่างมีระบบ ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาข้อมูลความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนได้ทั้งจากภายในและนอกสถาบันการศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ทั้งภายในห้องสมุด และที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (นฤมล รักษาสุข, 2555) เพื่อนำสารสนเทศไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ การเรียนภาคทฤษฎี การฝึกสอน เป็นต้น การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา การศึกษาระดับปริญญาตรีมีสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งถือเป็น

อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้เปิดสอนสาขาวิชาต่างๆ เช่น การศึกษาปฐมวัย คอมพิวเตอร์ศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น สำหรับสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่มุ่งสร้างบัณฑิตวิชาชีพครูปฐมวัย ซึ่งมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งเห็นความสำคัญนี้ รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 62 สถาบัน (คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2561) ได้จัดการเรียนการสอนสาขาการศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี โดยมีโครงสร้างหลักสูตรแบ่งเป็น 3 หมวด คือ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะประกอบด้วยกลุ่มวิชาชีพครู และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และหมวดวิชาเลือกเสรี (คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์, 2561)

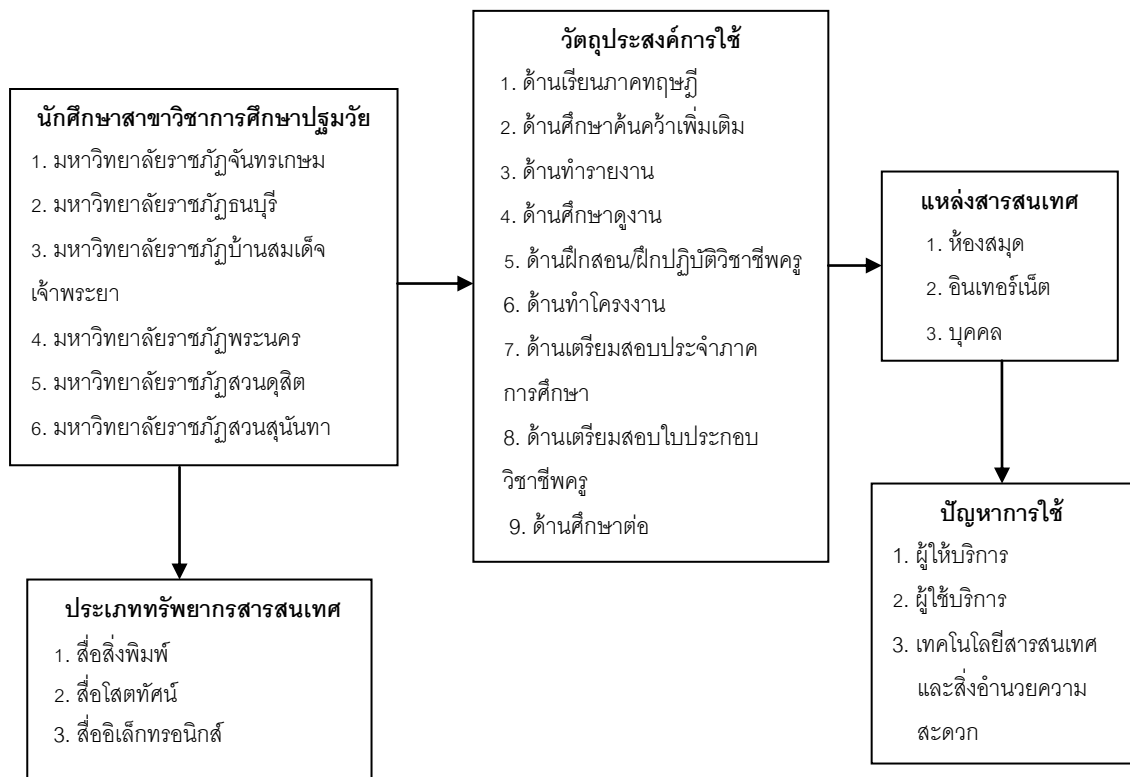
จากการศึกษาผลงานการวิจัยที่ผ่านมา ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการใช้สารสนเทศของนักศึกษา สถาบันต่างๆ เช่น (ลาวัญญ์ คำชาย, 2554) ศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (ญาณภา อินพรหม, 2551) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สุพัต ทองฉวี, 2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา (ดวงใจ วงษ์เศษ, 2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มัสซาชูเซตส์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่นักศึกษาประสบมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านผู้ใช้บริการ ด้านผู้ให้บริการ และด้านระบบสารสนเทศและการสืบค้น และจากการให้บริการผู้ให้บริการได้พบปัญหาต่างๆ ดังกล่าว รวมทั้งสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ได้ดำเนินการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทำให้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติในฐานะผู้ให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สนใจในปัญหาดังกล่าวจึงได้เลือกทำวิจัยเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อศึกษาการใช้ เปรียบเทียบการใช้และสภาพปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ทฤษฎีของ Robert S. Taylor แนวคิดทฤษฎีสภาวะแวดล้อมการใช้สารสนเทศของเทเลอร์ (Information Use Environment: IUE) ที่ให้ความสำคัญต่อตัวผู้ใช้ การใช้สารสนเทศและสภาวะแวดล้อม ที่ผู้ใช้ทำงานหรืออาศัยอยู่ซึ่งมีอิทธิพล

ต่อการเลือกใช้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้นายามที่มีความต้องการสารสนเทศ เทเลอร์ (Taylor 1991: 217-225 อ้างถึงใน อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2555)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
- 3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นปีที่ 2-5 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558

การใช้สารสนเทศ หมายถึง การนำสารสนเทศที่แสวงหาและค้นจากแหล่งต่างๆ ทั้งแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านเรียนภาคทฤษฎี ด้านศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ด้านทำรายงาน ด้านศึกษาดูงาน ด้านฝึกสอน ด้านทำโครงการ ด้านเตรียมสอบใบประกอบวิชาชีพครู ด้านเตรียมสอบประจำภาคการศึกษา ด้านศึกษาต่อ

แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งความรู้ต่างๆ ที่นักศึกษาใช้สำหรับค้นคว้าหรือได้รับสารสนเทศ จำแนกเป็น 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล และแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ชั้นปีการศึกษาที่ 2-5 จำนวน 2,115 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างด้วยแบบโควต้าตามสัดส่วน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจคำตอบ 2) การแสวงหาสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ 3) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยสร้างแบบสอบถามแล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และปรับปรุงข้อคำถามก่อนนำไปใช้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วมาหาค่าความเที่ยงเชิงเนื้อหาตามวิธีทางสถิติ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขออนุญาตจากสำนักบัณฑิตศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามฝากที่สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยจำนวน 393 คน ได้กลับคืน 393 คน คิดเป็น 100%

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์การและแหล่งที่ใช้วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ตอนที่ 3 ข้อมูลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

ผลการวิจัย

1) **ข้อมูลส่วนบุคคล** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง จำนวน 319 คน (ร้อยละ 97.55) มีอายุ 23 ปี จำนวน 112 คน (ร้อยละ 34.25) เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 89 คน (ร้อยละ 27.22) เป็นนักศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 5 จำนวน 132 คน (ร้อยละ 40.37)

2) **วัตถุประสงค์การใช้และแหล่งที่ใช้** การศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษابริญญาตรั คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศรีมว้ย มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า

วัตถุประสงค์การใช้และแหล่งที่ใช้

วัตถุประสงค์การใช้	แหล่งที่ใช้สูงสุด 3 อันดับแรก
1. การเรียนภาคทฤษฎี	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
2. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	
2.1 ให้เกิดความรู้ในรายวิชาที่เรียน	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
2.2 เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
2.3 เพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
3. รายงาน	
3.1 หาหัวข้อรายงาน	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
3.2 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรม
3.3 เขียนนำเสนอรายงาน	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ศึกษาดูงาน	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้	แหล่งที่ใช้สูงสุด 3 อันดับแรก
5. ฟังก์ชัน	
5.1 เขียนแผนการสอน	อินเทอร์เน็ต, ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรม, อาจารย์
5.2 สังเกตพฤติกรรมการสอน	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
5.3 ทดลองสอน	อาจารย์, อินเทอร์เน็ต, ศึกษากฎระเบียบของสถานที่ศึกษาดูงาน
5.4 ฟังก์ชัน	อาจารย์, อินเทอร์เน็ต, ศึกษากฎระเบียบของสถานที่ศึกษาดูงาน
6. ทำโครงการ	
6.1 กำหนดหัวข้อ	อาจารย์, อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
6.2 รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
6.3 ดำเนินการตามโครงการ	อินเทอร์เน็ต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, อาจารย์
6.4 เขียนสรุปเพื่อนำเสนอ	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. เตรียมสอบประจำภาค	
7.1 ทบทวนเนื้อหา	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
7.2 เก็งข้อสอบ	อาจารย์, อินเทอร์เน็ต, ศึกษาแนวข้อสอบ
8. เตรียมสอบใบประกอบวิชาชีพครู	
8.1 เก็งข้อสอบ	ศึกษาแนวข้อสอบ, อินเทอร์เน็ต, อาจารย์
9. ศึกษาต่อ	
9.1 รวบรวมชื่อสถาบันที่จะศึกษาต่อ	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
9.2 ประเมินสถาบันที่จะศึกษาต่อ	อินเทอร์เน็ต, อาจารย์, ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรม

ผลการศึกษาวัดวัตถุประสงค์และแหล่งสารสนเทศที่ใช้ พบว่า นักศึกษาใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตสูงสุดเป็นอันดับแรกเกือบทุกวัตถุประสงค์ ยกเว้นข้อ 5.3, 5.4, 6.1 และ 7.2 นักศึกษาใช้สารสนเทศจากอาจารย์มากที่สุด

เมื่อแยกตามประเภทของแหล่งสารสนเทศ พบว่า

แหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากกิจกรรมการเรียนรู้ 9 ด้าน พบว่า นักศึกษาจากทุกสถาบันใช้เครื่องมือค้นทางอินเทอร์เน็ตเป็นอันดับ 1 เพื่อกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเรียนภาคทฤษฎี (ร้อยละ 72.17) ด้านศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม (ร้อยละ

69.61) ด้านทำรายงาน (ร้อยละ 70.84) ด้านศึกษาดูงาน (ร้อยละ 61.46) ด้านฝึกสอน (ร้อยละ 55.28) ด้านทำโครงการ (กำหนดหัวข้อ) (ร้อยละ 63.29) ศึกษาต่อ (ร้อยละ 52.64)

แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน จากกิจกรรมการเรียนรู้ 9 ด้าน พบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาทุกสถาบันใช้บริการเป็นอันดับ 1 ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่นักศึกษาศึกษาอยู่ (ร้อยละ 36.17) รองลงมา คือ ใช้ห้องสมุดคณะ (ร้อยละ 16.99)

แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล จากกิจกรรมการเรียนรู้ 9 ด้าน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขอคำแนะนำจากอาจารย์เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือคำแนะนำจาก รุ่นพี่ เพื่อน เพื่อกิจกรรมการเรียนรู้ 2 ด้าน คือ กิจกรรมด้านเตรียมสอบประจำภาคการศึกษา (เก็บข้อสอบ) ร้อยละ 53.97 กิจกรรมด้านเตรียมสอบใบประกอบวิชาชีพครู (ร้อยละ 43.93)

3) ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ใช้

ผลการศึกษาการใช้สารสนเทศ พบว่า

ด้านหนังสือ ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ $\bar{X} = 3.73$ หนังสือความรู้ทั่วไป $\bar{X} = 3.46$ วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ $\bar{X} = 3.29$

ด้านหนังสือบันเทิงคดี ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยหนังสือบันเทิงคดีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรื่องสั้น $\bar{X} = 3.24$ นวนิยาย $\bar{X} = 3.29$ หนังสือเด็กและเยาวชน $\bar{X} = 3.16$

ด้านวารสารสาขาการศึกษา ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยวารสารสาขาวิชาการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์ $\bar{X} = 3.59$ วิทยาสาร $\bar{X} = 3.51$ วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น $\bar{X} = 3.26$

วารสารทั่วไป (วารสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและวารสารเกี่ยวกับการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก) ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบด้วย วารสารเกี่ยวกับการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก $\bar{X} = 3.30$ วารสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก $\bar{X} = 3.15$

ด้านสิ่งพิมพ์อื่นๆ ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จุลสาร $\bar{X} = 3.42$ รายงาน $\bar{X} = 3.27$ สิ่งพิมพ์รัฐบาล $\bar{X} = 3.06$

ด้านสื่อโสตทัศน์ ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบด้วย ซีดี/วีซีดี/ดีวีดี (สื่อการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษปฐมวัย) $\bar{X} = 2.99$ วิดีทัศน์ (สื่อการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษปฐมวัย) $\bar{X} = 2.92$

ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ Academic Search Complete (ครอบคลุมเนื้อหาทุกสาขาวิชา เน้นสาขามานุษยวิทยา ดาราศาสตร์ ชีววิทยา) $\bar{X} = 3.54$ เว็บไซต์ครูสภา $\bar{X} = 3.37$ EBSCO (ครอบคลุมเนื้อหาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การศึกษา) $\bar{X} = 3.29$

4) เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ใช้หนังสือตำราวิชาการมากที่สุด

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ใช้สิ่งพิมพ์อื่นๆ มากที่สุด

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ใช้หนังสือบันเทิงคดีมากที่สุด

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ใช้วารสารสาขาการศึกษามากที่สุด

5) สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า

1. **ปัญหาด้านผู้ให้บริการ** ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาในระดับมาก คือ จำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ ข้อที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ไม่สามารถให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าได้ถูกต้องครบถ้วน และไม่สามารถแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูล (Online Public Access Catalog) ได้ถูกต้องครบถ้วน ส่วนข้อที่มีปัญหาในการให้บริการในระดับน้อย คือ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในการให้บริการ

2. **ปัญหาด้านผู้ใช้บริการ** ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ไม่สามารถใช้บริการต่างๆ ของห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-book, e-journal ได้ ข้อที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นสารสนเทศ และขาดทักษะในการใช้ฐานข้อมูลภาษาอังกฤษ ข้อที่มีปัญหาในระดับน้อย คือ ไม่สามารถใช้เครื่องมือสืบค้นฐานข้อมูล (OPAC) สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้

3. **ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ** ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ความไม่เพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ ความไม่ทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ ข้อที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการการ เวลาเปิด-ปิด ไม่เหมาะสม และความไม่ชัดเจนของป้ายบอกทาง

4. **ปัญหาด้านระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสารสนเทศ** ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นขัดข้องบ่อย ข้อที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ความไม่เสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต

เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีความเร็วในการทำงานช้า

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

1.1 การใช้สารสนเทศ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศรีมยุรฉัตร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่มีการใช้วารสาร สาขาวิชาการศึกษาระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีความต้องการใช้เพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียนภาคทฤษฎี ด้านทำรายงาน และด้านค้นคว้าเพิ่มเติม ฯลฯ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนภารัตน์ พุ่มพฤษ (2558) ที่พบว่า นักศึกษาใช้วารสารวิชาการ สาขาการศึกษา และวารสารวิชาการสาขาครุศาสตร์ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ อุมารณ ปิติชาญ (2554) ที่พบว่า บทความวารสารถูกนำมาใช้อ้างอิงมากที่สุด เนื่องจากบทความวารสารเป็นผลงานที่ได้จากการค้นคว้า วิจัย บทความที่ดีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการเนื้อหาที่มีความทันสมัย เพื่อรายงานความก้าวหน้าทางวิชาการและวิทยาการใหม่ๆ อย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้เพราะว่า วารสารเป็นแหล่งความรู้ที่มีเนื้อหาทางด้านการศึกษาที่หลากหลาย ทันสมัย มีความน่าเชื่อถือ เพราะบทความวารสารผ่านการพิจารณากรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาวิชาชีพ นำไปอ้างอิงในการประกอบการเรียน ทำรายงาน ค้นคว้า วิจัย นักศึกษาจะได้รับความรู้จากบทความทางด้านการศึกษา ที่มีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ จำแนกออกตามสาขาต่างๆ เช่น สาขาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาปรัชญาการศึกษา สาขาจิตวิทยาการศึกษา ฯลฯ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทางการศึกษา ทั้งในหมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาชีพครู

1.2 การใช้สารสนเทศ ด้านสื่อโสตทัศน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการใช้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของนันทยา พุ่มแก้ว (2558) ที่พบว่า นักศึกษา

มีการใช้โดยรวมอยู่ในระดับน้อยและยังขัดแย้งกับงานวิจัยของวิชญนนท์ มณีชาติ (2556) ที่พบว่า นักศึกษาใช้สื่อไอศตทศน์ร้อยละ 3.80

ทั้งนี้เพราะว่า ปัจจุบันผู้ใช้สื่อไอศตทศน์ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ โดยเปลี่ยนไปใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือค้นหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ให้ความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการใช้งานได้ทุกที่ ทุกเวลา มากขึ้น สำหรับสื่อไอศตทศน์ที่ต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ประกอบการนำเสนอ ต้นทุนในการผลิตสูง จึงได้รับความนิยมในการใช้ลดลง

1.3 การใช้สารสนเทศ ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ e-books (หนังสืออิเล็กทรอนิกส์)

หมวดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพร ชูเรืองสุข (2552) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา โดยค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่หอสมุดบอกรบ มีวิธีการเข้าใช้ด้วยตนเอง โดยไม่เคยได้รับคำแนะนำวิธีการใช้ สถานที่ใช้เข้าใช้จากที่พัก สำหรับวิธีการอ่านจะอ่านทันทีจากหน้าจอ ความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ต้องการความสะดวก ความสะดวก รวดเร็ว ในการค้นหาข้อมูลมากที่สุด ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของธิดารัตน์ เพ็ญวิจิตร (2557) ที่พบว่าทรัพยากรสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักศึกษาใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลมากที่สุด คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และขัดแย้งกับงานวิจัยของ Malliari, Korobili, and Zapounidou (2011) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการแสวงหาประเภททรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

2) ปัญหาการใช้สารสนเทศ

2.1 ปัญหาด้านผู้ให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้บริการมีปัญหาในการให้บริการ คือ ไม่สามารถให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าได้ถูกต้อง ครบถ้วน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญาดา ปานทอง (2558) ที่พบว่าผู้ให้บริการมีความรู้ไม่เพียงพอ ให้สารสนเทศไม่ถูกต้อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนภารัตน์ พุ่มพุกษ (2558) ที่พบว่า บุคลากรขาดทักษะความรู้ ความสามารถ ในการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้เพราะว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับผู้ใช้บริการ เนื่องจากปัจจุบันมีการผลิตบัณฑิตในสาขารบรรณารักษ์ลดลง อีกทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ดังนั้นหน่วยงานควรสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยการเข้ารับการศึกษาอบรมในโครงการ

ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ อย่างสม่ำเสมอ เสริมสร้างประสบการณ์ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับงานและบริการผู้ใช้ต่อไป

2.2 ปัญหาด้านผู้ใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาด้านผู้ใช้บริการ คือ ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นสารสนเทศ ไม่สามารถใช้บริการต่างๆ ของห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-book, e-journal ได้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดบอราห์ และคนอื่นๆ (Deborah, et al., 2017) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการจำนวนมากไม่ทราบวิธีเข้าถึงทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชูพาน ตง (2557) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการไม่ทราบเทคนิคในการค้นหาจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ

ทั้งนี้เพราะว่า นักศึกษาไม่มีความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ชอบอ่านและอ่านไม่เข้าใจ จึงไม่เข้าใช้บริการ ขั้นตอนในการเข้าใช้มีหลายขั้นตอน ขาดทักษะและเทคนิคในการสืบค้นบริการของห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ห้องสมุดควรมีการฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูล (Online Public Access Catalog) การสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการใช้ e-book, e-journal เพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะการใช้บริการสารสนเทศที่ถูกต้อง สามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้เพราะว่า e-books มีฐานข้อมูลจำนวนมากในหลากหลายสาขาวิชา สามารถสืบค้นได้ตามหัวข้อที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ สาขาการศึกษา สาขาคอมพิวเตอร์ เป็นต้น มีวิธีนำเสนอเป็นภาพเคลื่อนไหว สามารถดาวน์โหลดเอกสารที่ต้องการมาเก็บไว้แล้วนำมาอ่านภายหลังได้ สามารถอ่านพร้อมกันโดยการอ่านแบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต พกพาสะดวกในรูปแบบของไฟล์คอมพิวเตอร์ใน Handy drive หรือ CD

2.3 ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการมีปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ คือ ความไม่เพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกลสมรรถ พจนานานิษฐ์ (2558) ที่พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหา คือ สารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา เขียวรัตน์ (2558) ที่พบว่า เนื้อหาของสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ เนื้อหาของสารสนเทศล้าสมัย ขัดแย้งกับงานวิจัยของ Nor, Liyana and Noorhidawati (2014) และ Padma, Rama samy, and Sakthi (2013) ที่พบว่า นักศึกษาแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งแรกเพราะสะดวก รวดเร็ว

ทั้งนี้เพราะว่า ห้องสมุดไม่ได้สำรวจความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ ดังนั้น ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ห้องสมุดควรจัดทำแบบสำรวจความต้องการไปยัง

นักศึกษา คณาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ใช้โดยตรง แล้วนำมาพิจารณาจัดซื้อทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

2.4 ปัญหาด้านระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีปัญหาด้านระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสารสนเทศ คือ ความไม่เสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของหาบีปะ ดาตุ (2558) และยังสอดคล้องงานวิจัยของ Kiper, Aydin, Tercen, Selçuk Sirri (2012) ที่พบว่าระบบอินเทอร์เน็ตภายในองค์กรล่าช้าและในบางครั้งระบบฐานข้อมูลล่ม ไม่เสถียร ระบบเครือข่ายเกิดความขัดข้องบ่อย

ทั้งนี้เพราะว่า อุปกรณ์ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการตรวจสอบอุปกรณ์ในการเชื่อมต่อ บางช่วงเวลามีผู้เข้าใช้บริการพร้อมกันเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ความเร็วในการสืบค้นลดลง และมีปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนไม่เพียงพอ ดังนั้นห้องสมุดควรใช้อุปกรณ์ในการเชื่อมต่อที่มีประสิทธิภาพ และทำการตรวจสอบอุปกรณ์ในการเชื่อมต่อให้พร้อมใช้งานเสมอ ปรับปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูง โดยมีการจัดหาคู่สายในการติดต่อเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้การเข้าสู่ระบบมีความสะดวก รวดเร็ว มากขึ้น และควรเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1) ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักวิทยบริการนำผลวิจัยไปใช้ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา คณาจารย์ โดยการจัดทำแบบสำรวจความต้องการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดไปยังอาจารย์ นักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ใช้โดยตรงแล้วนำมาพิจารณาจัดซื้อจะทำให้ห้องสมุดได้หนังสือตรงกับความต้องการผู้ใช้
- 2) ควรมีการจัดอบรมด้านวิชาชีพบรรณารักษ์ และส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานห้องสมุดให้กับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) ควรมีการจัดฝึกอบรมหรือแนะนำการใช้ฐานข้อมูล รวมถึงการเข้าถึงสารสนเทศ ประเภทต่างๆ แก่นักศึกษา โดยเฉพาะฐานข้อมูลด้านการศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในสาขาวิชาอื่นๆ
- 2) ควรศึกษาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เอกสารอ้างอิง

- กลสมรรถ พจนาวาณิชย์. (2558). การใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการสอนระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณะกรรมการอุดมศึกษา. (2561). สถิติอุดมศึกษาหลักสูตรการศึกษารัฐมวัย. สืบค้น 29 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.mua.go.th/university.html>
- จารุพร ชูเรืองสุข. (2552). การใช้และความต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาหอสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชูพาน ตง. (2557). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ญาณภา อินพรหม. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงใจ วงษ์เศษ. (2554). พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สระบุรี: มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก.

- ธิดารัตน์ เพ็ญวิจิตร. (2557). การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภารัตน์ พุ่มพุกษ์. (2558). การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคกลาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล รักษาสุข. (2555). ประมวลสาระชุดวิชาผู้ใช้และการบริการสารสนเทศ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทยา พุ่มแก้ว. (2558). การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปริญญาตา ปานทอง. (2558). ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ด้านการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐใน สิบจังหวัดชายแดนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรพรรณ จันทร์แดง. (2557). การใช้ห้องสมุดยุคใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก <http://acad.chandra.ac.th/cur/cur49/eaed.pdf>.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก https://reg.dru.ac.th/regis/majorregis/major_dru.php?year_id=1.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก <https://mis3.bsru.ac.th/registrar/class>.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก <http://cte.pnru.ac.th/program/bedece/course-description/>.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก <http://www.academic.cmru.ac.th/curr>.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2561). คู่มือนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี. สืบค้น 16 กันยายน, 2561, จาก http://www.teacher.ssru.ac.th/pavinee_ko/file.php/1/_3_.docx.
- มาลี ลำสกุล. (2553). สารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ และสารสนเทศศาสตร์. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น* (น.1-12). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลาวัญญ์ คำชาย. (2554). *การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิษณุชนท์ มณีชาติ. (2556). *ความต้องการและปัญหาการใช้บริการสารสนเทศศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุพัต ทองฉวี. (2554). *พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หาบีปะ ดาตุ. (2558). *การใช้ ปัญหาและความต้องการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). *ผู้ใช้บริการสารสนเทศ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาผู้ใช้และการบริการสารสนเทศ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารียา เขียวรัตน์. (2558). *การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุมาภรณ์ ปิตินาญ. (2554). *การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2542-2551* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Becker, Deborah., Hartle, Hillary and Mhlauli, Gugu. (2017). Assessment of use and quality of library services, Accessibility and facilities by students at Cape Peninsula University of technology. *South African Journal of Libraries and Information Science*. 83(1), 11-15. Retrieved from Academic Search Complete.

- _____

การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย Collecting and Analyzing Subject Headings for Thai Herbs

ชลวิทย์ จิตมาน¹

Received: 22-08-2018; Revised: 28-02-2019; Accepted: 4-09-2018

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ประเมินความเหมาะสม และตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ (1) การรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย จากพจนานุกรมและสารานุกรม ทางด้านสมุนไพรไทย จำนวน 6 ชื่อเรื่อง เพื่อคัดเลือกคำศัพท์สมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำ (2) นำคำศัพท์ที่รวบรวมเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์สำหรับเป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง และ (3) นำคำศัพท์ที่รวบรวมได้ไปตรวจสอบกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง

พบว่าคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำ มีทั้งสิ้น 645 คำ คำศัพท์สมุนไพรดังกล่าวใช้คำแทนในภาษาไทยสองคำ มีมากที่สุด จำนวน 111 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 17.21 รองลงมา ใช้คำแทนในภาษาไทยสามคำ จำนวน 95 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.73 และใช้คำแทนในภาษาไทยสี่คำ จำนวน 94 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.57 ตามลำดับ

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: chittaman@hotmail.co.th

ผู้เชี่ยวชาญด้านแพทย์แผนไทยได้ประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์เพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง พบว่า มีคำศัพท์ที่ผ่านการประเมินทั้งสิ้น 489 คำ โดยแบ่งเป็นคำศัพท์หลัก จำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68 สำหรับคำศัพท์หลักที่ผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 280 คำ คิดเป็นร้อยละ 73.11 และผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 103 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.89 ส่วนคำศัพท์ที่ใช้แทนกันผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.85 และผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 68 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.15

การนำคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่รวบรวมได้และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 489 คำ ไปตรวจสอบกับระบบสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 5 แห่ง พบว่า คำที่ใช้เป็นหัวเรื่องในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 375 คำ โดยแบ่งเป็นคำที่ผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ จำนวน 264 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.40 และคำที่ผ่านการการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ จำนวน 111 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.60 โดย ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพา พบคำศัพท์สมุนไพรที่ใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องมากที่สุด จำนวน 300 คำ คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 289 คำ คิดเป็นร้อยละ 77.06 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 265 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.67 ตามลำดับ

คำสำคัญ: หัวเรื่องภาษาไทย หัวเรื่องสมุนไพรไทย การค้นคืนสารสนเทศ

Abstract

In this article, the researcher collects, evaluates the appropriateness, and investigates the use of a Thai herbal vocabulary.

This investigation was carried out by taking the following three steps seriatim:

The researcher collected (1) Thai herbal vocabulary from six dictionaries and encyclopedias dealing with Thai herbs in order to select vocabulary for Thai herbs that used substituted words in Thai more than once.

(2) The vocabulary words collected were then presented to experts in Thai herbs. These experts were five lecturers in the field of Thai traditional medicine at Ramkhamhaeng University. These experts evaluated the appropriateness of a vocabulary that could be used for retrieval based on subject headings.

(3) The vocabulary words collected were verified by employing the Online Public Access Catalog (OPAC) of five university libraries.

Findings are as follows:

Six hundred forty-five English words for Thai herbs were substituted for Thai words. It was also found that 111 vocabulary words for Thai herbs were replaced by Thai words. Next in descending order were three Thai word substitutes for 95 vocabulary words and four Thai substitutes for 94 vocabulary words.

Experts in Thai traditional medicine evaluated the appropriateness of the vocabulary words to be used as subject headings and the results were as follows:

The vocabulary words satisfying the evaluation were 489 words in number divided into 383 major vocabulary words and 106 substituted words. Two hundred eighty major vocabulary words unanimously passed the evaluation and 103 words satisfied the evaluation but not unanimously. Thirty-eight words unanimously satisfied the evaluation and 68 satisfied the evaluation, but not unanimously.

Four hundred eighty-nine vocabulary words for Thai herbs collected and evaluated by experts were checked with OPAC at five university libraries with the following results:

Words used as subject headings in OPAC databases were 375 in number. These were divided into 264 words unanimously evaluated and 111 words satisfying evaluation but not unanimously. The OPAC database at Burapha University Library showed vocabulary words for Thai herbs as subject headings at the highest level with 300 words. Next in descending order were the Kasetsart University Learning Center with 289 words and the Office of Academic Resources and Information Technology of Rajabhat Mahasarakham University with 265 words.

Keywords: Thai Subject headings, Subject headings for Thai Herbs, Information retrieval

บทนำ

สมุนไพร ตามพระราชบัญญัติยา หมายถึง ยาที่ได้จากพืช สัตว์ หรือแร่ ซึ่งยังไม่ได้ผสมปรุง หรือเปลี่ยนแปลง เช่น พืชที่ยังเป็นส่วนของลำต้น ใบ ดอก ผล หรือราก เป็นต้น ซึ่งยังไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูปใดๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามในเชิงการค้า สมุนไพรจะถูกเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น ถูกหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ บดให้เป็นผงละเอียด หรืออัดเป็นแท่ง สำหรับคนทั่วไปเมื่อได้ยินคำว่าสมุนไพร มักจะนึกถึงเฉพาะต้นไม้นานาชนิดมาใช้เป็นยาเท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสัตว์หรือแร่มีการนำมาใช้ไม่น้อย และใช้สำหรับรักษาโรคบางชนิดเท่านั้น (แก้หอม สอนแก้ว ณ ล้านช้าง, 2560 ,น. 17)

การแพทย์แผนไทยได้กลับมาได้รับความนิยมและมีการจัดการอย่างเป็นระบบจนมีการเปิดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีการเปิดสอนเป็นหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เพื่อผลิตบัณฑิตทางด้านการแพทย์แผนไทย ที่สามารถนำความรู้และทักษะทางด้านการแพทย์แผนไทย ไปประกอบวิชาชีพได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ มีทักษะในเชิงวิชาชีพ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการจัดการ วิเคราะห์ สามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทย และผสมผสานความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบันให้เกิดเป็นความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมและการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

ในปัจจุบันการแพทย์แผนไทยได้รับความนิยมมากขึ้นห้องสมุดได้มีการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศทางเกี่ยวกับสมุนไพร และการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการการจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ยังมีปัญหาเนื่องจากการเลือกใช้คำ และวลี มาเป็นตัวแทนคำในการสืบค้นบางครั้งยังไม่ตรงกับคำที่บรรณารักษ์ให้ไว้ อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดจัดทำบัญชีคำศัพท์สำหรับเป็นคู่มือในการให้หัวเรื่องเพื่อใช้เป็นคำค้นของผู้ใช้บริการในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทย

หัวเรื่อง คือ คำ กลุ่มคำ หรือวลี หรือชื่อเฉพาะต่างๆ ที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อใช้บอกเนื้อหาสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศอย่างสั้นๆ คำ หรือวลีที่กำหนดเป็นหัวเรื่องควรมีลักษณะสั้น กระชับ มีใจความชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหากว้างไปจนถึงเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงในแง่มุมต่างๆ ฉะนั้นในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากร

สารสนเทศจึงอาจกำหนดได้มากกว่า 1 หัวเรื่อง หัวเรื่องมีประโยชน์สำหรับงานห้องสมุดในด้านต่างๆ เช่น การทำรายการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ การทำบรรณานุกรม การทำบรรณานุกรมเป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือช่วยค้นสำหรับผู้ใช้น้องสมุดให้สามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศได้ตามความต้องการ (เบญจรัตน์ สีทองสุกุล, 2559)

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่พบเห็นได้บ่อยครั้งคือการสืบค้นข้อมูลและการใช้คำที่ไม่ตรงกับคำค้นที่บรรณารักษ์กำหนดไว้ซึ่งทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถสืบค้นข้อมูลและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้ จึงเป็นปัญหาหลักต่อผู้ใช้บริการ การสืบค้นข้อมูลทางด้านสมุนไพรไทยก็เช่นกัน เนื่องจาก ชื่อสมุนไพรไทยที่ใช้สืบค้นมีการใช้คำเรียกแตกต่างกันไปของแต่ละท้องถิ่น ทำให้เกิดความหลากหลายของคำที่ใช้เรียก จึงทำให้เกิดปัญหาต่อนักศึกษาและผู้ใช้บริการในการสืบค้นเช่นกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นของนักศึกษาและผู้ใช้บริการในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเครื่องมือช่วยจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทยให้เป็นมาตรฐาน ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาในเรื่องนี้โดยรวบรวมคำศัพท์เพื่อใช้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยจากหนังสือพจนานุกรม สารานุกรม ในการพัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยในการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมคำศัพท์ การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ที่จะใช้เป็นหัวเรื่อง และการตรวจสอบการใช้คำศัพท์ใช้เป็นหัวเรื่องในฐานะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาผลที่ได้เสนอและเผยแพร่ให้บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการกำหนดหัวเรื่องให้ได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง
3. เพื่อตรวจสอบการใช้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC)

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หัวข้อเรื่องสมุนไพรไทย มีคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำมีมากน้อยเพียงใด
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยมีความคิดเห็นต่อการใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องในระบบสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดอย่างไร
3. คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยมีการใช้เป็นหัวเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูลห้องสมุดมากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการรวบรวมและการวิเคราะห์หัวข้อเรื่องสมุนไพรไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ โดยการรวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ คำหรือวลีจาก หนังสือ พจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทยที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการทางด้านแพทย์แผนไทยจำนวน 6 ชื่อเรื่อง
2. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) ที่ใช้ตรวจสอบการใช้คำศัพท์เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง โดยคัดเลือกจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาแพทย์แผนไทยและห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับสมุนไพรไทย จำนวน 5 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กลุ่มคำศัพท์สมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่า 1 คำ ที่ปรากฏในหนังสือศัพท์านุกรม พจนานุกรม และสารานุกรม สมุนไพรไทย
2. ได้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย ที่เหมาะสมสำหรับกำหนดเป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง
3. คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยที่ใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องในระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

หัวเรื่อง หมายถึง คำ กลุ่มคำ หรือวลีที่ใช้บอกใจความสำคัญของหนังสือ วัสดุอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเดียวกัน หนังสือหรือวัสดุชิ้นๆ อาจมีหัวเรื่องมากกว่าหนึ่งคำหรือวลีที่กำหนดขึ้นเป็นหัวเรื่องควรเป็นคำที่สั้นกะทัดรัด มีใจความเฉพาะและชัดเจน

คำศัพท์ หมายถึง รายชื่อสมุนไพรไทยที่รวบรวมมาจากหนังสือพจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทย

การวิเคราะห์หัวเรื่อง หมายถึง การจำแนกกลุ่มคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความสัมพันธ์กันและคำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน ทำให้เกิดความกระจ่างและสามารถใช้สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทยได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

สมุนไพร หมายถึง ผลิตผลธรรมชาติ ได้จาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุ ที่ใช้เป็นยา หรือผสมกับสารอื่นตามตำรับยา เพื่อบำบัดโรค บำรุงร่างกาย หรือใช้เป็นยาพิษ

คำศัพท์สมุนไพรไทย หมายถึง คำศัพท์ที่ได้จากการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสมุนไพรไทย เช่น หนังสือ พจนานุกรม และสารานุกรม

คำศัพท์หลัก หมายถึง คำศัพท์ที่ปรากฏบนพจนานุกรมหรือสารานุกรมที่ใช้เป็นคำหลักในการให้ความหมายของคำศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้แทน หมายถึง คำศัพท์ที่ปรากฏบนพจนานุกรมหรือสารานุกรมที่มีความหมายในภาษาไทยเหมือนคำศัพท์หลักและสามารถใช้เป็นคำแทนคำศัพท์หลักได้

คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันหลายคำ หมายถึง คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่รวบรวมจากพจนานุกรมและสารานุกรมที่มีความหมายเดียวกันในภาษาไทยหลายคำ เช่น ลิลาวดี ลั่นทม จำปา เป็นต้น

สาขาวิชาแพทย์แผนไทย หมายถึง สาขาวิชาแขนงหนึ่งที่ เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน แพทย์แผนไทยเป็นศาสตร์การเรียนรู้ทางด้านการดูแลสุขภาพ การบำบัดโรค ตามวิถีชีวิตและการรักษาแบบไทย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง อาจารย์หรือแพทย์ในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสาขาแพทย์แผนไทย

ประเมินเป็นเอกฉันท์ หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

ประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 หรือ 4 ท่าน จากจำนวนผู้ประเมิน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์ไม่ผ่านการประเมิน หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย โดยมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน น้อยกว่า 3 ท่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งได้มาจากพจนานุกรมและสารานุกรม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้ ประกอบด้วย พจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทย จำนวน 6 ชื่อเรื่อง ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านแพทย์แผนไทย ดังนี้

1. ศัพท์านุกรม ชื่อพืชสมุนไพรในประเทศไทย 4 ภาษา. ชูศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559)
2. พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. ราชบัณฑิตยสถาน(2552)
3. สมุนไพรไทย. นิจศิริ เรื่องรังษี. (2547)
4. เภสัชกรรมแผนไทย. มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา. (2542)
5. สารานุกรมสมุนไพร. วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2540)
6. พจนานุกรมโรคและสมุนไพรไทย. วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2533)

2. การรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

เกณฑ์การรวบรวมคำศัพท์ ผู้วิจัยได้รวบรวมและคัดเลือกคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรจากคำภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกันในภาษาไทยหลายคำ มีตัวอย่างคำศัพท์ดังนี้

1. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 2 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Sandalwood	จันทน์	ไม้หอมอินเดีย
Shikakai	ลัมปอย	ลัมขอน

2. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 3 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Clove Tree	กานพลู	ดอกจันทน์ จันจี่
Coach Panicum	หญ้าชันกาด	หญ้าอ่อนน้อย แซมมัน

3. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 4 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Florist's Daisy	เก๊กฮวย	เบญจมาศ ดอกซี่ไก่ เบญจมาศหนู

3. การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์สมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยจากคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน

ในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาแพทย์แผนไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่รวบรวมไว้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์
2. นำข้อมูลวิเคราะห์และเสนอผลประเมิน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาผล ดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทย					ผลการประเมิน		
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ผ่านเป็นเอกฉันท์	ผ่านไม่เป็นเอกฉันท์	ไม่ผ่าน
กกช้าง	0	0	0	1	1			✓
คูน	1	1	1	0	0		✓	
จามจุรี	1	1	1	1	1	✓		
สารภีดอย	1	1	0	0	0			✓
ปีบ	1	1	0	1	1		✓	
ลีลาวดี	1	1	1	1	1	✓		
สะเลียม	0	0	0	0	0			✓

การแทนค่า 1 คือผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสม

0 คือผู้ประเมินเห็นว่าไม่เหมาะสม

4. การตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ในขั้นตอนการวิเคราะห์และตรวจสอบคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มีการดำเนินการดังนี้

นำคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย ที่รวบรวมไปตรวจสอบกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) เพื่อตรวจสอบการใช้คำศัพท์เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง โดยคัดเลือกฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยและห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งเข้าเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง <http://www.lib.ru.ac.th>
2. หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล <http://www.li.mahidol.ac.th>
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา <http://www.lib.buu.ac.th>
4. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <http://library.msu.ac.th/th>
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <http://lib.ku.ac.th>

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการนำเสนอผลการตรวจสอบคำศัพท์ทางสมุนไพรไทย

คำศัพท์	ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุด				
	รามคำแหง	มหิดล	บูรพา	มหาสารคาม	เกษตรศาสตร์
คุณ	-	-	-	✓	✓
จามจุรี	✓	✓	✓	✓	✓
ปีบ	-	✓	✓	-	-
ลีลาวดี	✓	✓	✓	-	✓

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยภาษาอังกฤษ ที่ใช้เป็นคำแทนความหมายในภาษาไทย มีทั้งสิ้นจำนวน 645 คำ และคำศัพท์สมุนไพรไทยภาษาอังกฤษ ที่ใช้เป็นคำแทนความหมายในภาษาไทย 2 คำ มีมากที่สุด มีจำนวน 111 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 17.21 รองลงมา คำแทนในภาษาไทย 3 คำ จำนวน 95 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.73 และใช้คำแทนในภาษาไทย 4 คำ จำนวน 94 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.57 ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 489 คำ เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68

2.2 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมที่เป็นคำศัพท์หลักจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 383 คำศัพท์ ผลการประเมินคำศัพท์หลักที่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 280 คำ คิดเป็นร้อยละ 73.11 และผลการประเมินคำศัพท์หลักที่ไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 103 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.89

2.3 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ มีจำนวน 106 คำศัพท์ ผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกัน ที่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.85 และผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันที่ไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 68 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.15

2.4 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 257 คำ ผลการประเมินคำศัพท์ ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์และปรากฏในราชบัณฑิตยสถาน มีจำนวน 201 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.21 และผลการประเมินคำศัพท์หลักที่ผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในราชบัณฑิตยสถาน มีจำนวน 56 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.79

2.5 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้จำนวน 41 คำ ผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานมีจำนวน 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 48.78 และผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่ผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในราชบัณฑิตมีจำนวน 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 51.22

3. การตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

3.1 พบว่า คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มีจำนวน 316 คำ คำศัพท์ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มากที่สุดคือจำนวนคำศัพท์ 9 คำขึ้นไป

มีจำนวน 51 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 16.14 รองลงมาคือคำแทนในภาษาไทย 2 คำศัพท์ มีจำนวน 49 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 15.51 และคำแทนในภาษาไทย 4 คำ มีจำนวน 43 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 13.60 ตามลำดับ

3.2 คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย ที่ไม่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มีจำนวน 171 คำ คำศัพท์ที่ไม่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มากที่สุดคือจำนวนคำศัพท์ 3 คำ มีจำนวน 34 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 19.88 รองลงมาคือคำแทนในภาษาไทย 2 คำศัพท์ มีจำนวน 33 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 19.30 และคำแทนในภาษาไทย 4 คำ มีจำนวน 27 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 15.78

3.3 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 375 คำ ผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 246 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.4 และผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 111 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.6

3.4 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 264 คำ พบว่าสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มากที่สุดจำนวน 216 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.50 รองลงมาคือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 189 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.39 ตามลำดับ และคำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ปรากฏในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มีจำนวน 111 คำ คำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพาพบมากที่สุด จำนวน 88 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.42 รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 76 คำคิดเป็นร้อยละ 23.68 และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 73 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.74

3.5 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ปรากฏในราชบัณฑิตยสถานจำนวน 269 คำ มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ และใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 200 คำ คิดเป็น

ร้อยละ 74.35 และผลการประเมินคำศัพท์ไม่เป็นเอกฉันท์ฉันท์ และใช้เป็นหัวเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูล
ทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) จำนวน 69 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.65

ตารางที่ 3 ตัวอย่างคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม
ของผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามผลการประเมินเอกฉันท์และไม่เอกฉันท์ของผู้เชี่ยวชาญ และผลการตรวจสอบ
คำศัพท์ที่นำไปใช้เป็นหัวเรื่องในระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง มีดังนี้

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
กกรงกา	Flat sedge	✓		
กรรณิการิ	Coral jasmine	✓		✓
กระจับ	Water Chesnut	✓		✓
กระเจี๊ยบมอญ	Lady's Finger		✓	✓
กระชาย	Chinese keys	✓		✓
กระบองเพชร	Apple cactus		✓	✓
กระวาน	Round Siam Cardamon	✓		✓
การบูร	Camphor Laurel	✓		✓
การเวก	Climbing ylang-ylang vine		✓	✓
กาหลง	White Orchid tree		✓	✓
ขมิ้น	Yellow Ginger	✓		✓
ขมิ้นขาว	Mango Ginger	✓		✓
ขลุ่	Indian Pluchea	✓		✓
ข่อย	Siamese Rough Bush	✓		✓
ขัดมอน	Arrowleaf Sida		✓	
ข่า	Siamese Ginger	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ข่าลิง	Mussel Galanga	✓		✓
ข้าวเย็นใต้	Chinaroot	✓		✓
ขิง	Ginger	✓		✓
คำแสด	Annatto Tree	✓		
คินโช	Marsh Sesbania		✓	✓
คูน (ดอกไม้)	Golden Shower	✓		✓
แคแดง	Sesban	✓		✓
โคกกระสุน	Caltrops	✓		
โคกกระออม	Heart Pea		✓	✓
โคคลาน	Cocculus	✓		✓
จันทน์	Sandalwood	✓		✓
จันทน์แดง	Andaman Redwood		✓	✓
จาก	Mangrove palm	✓		✓
จามจุรี	Acacia Tree		✓	
จำปา	Gloden Champa	✓		✓
จำปาแขก	Dwarf Champac		✓	
จำปาตะ	Champedak		✓	✓
จิกทะเล	Mangobark		✓	
จิงจ้อขาว	Yello Wood Rose	✓		
เจตมูลเพลิงแดง	Crimson Leadwort	✓		✓
เจียวกู่หลาน	Faira Herb		✓	✓
ซ้อยนางรำ	Dancing Plant		✓	✓
ชะเนียง	Jering Tamrind		✓	

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ชะมดต้น	Musk Mallow	✓		
ชะมวง	Cowa		✓	✓
ชุมเห็ดเทศ	Candlestick Senna	✓		✓
ดอกไม้จีน	Lemon Day Lily	✓		✓
ดอกดีง	Climbing Lily	✓		✓
ดาวเรืองฝรั่ง	Calendula		✓	✓
ตะไคร้หอม	Ceylon Citronell	✓		✓
ตะลิงปลิง	Billimbi	✓		✓
ตั้งกุย	Chinese Angelica		✓	✓
ดักแด้นา	Frogbt		✓	
ถั่วพู	Asparagus Bean	✓		✓
ถั่วแระ	Angola Pea	✓		✓
ทองหลาง	Coral Tree	✓		
ทับทิม	Carthaginian Apple	✓		✓
ทานตะวัน	Sunflower	✓		✓
ทิงถ่อน	Black Siris		✓	✓
เท้ายายม่อม	East Indian Arrowroot		✓	✓
เทียนดำ	Abroma	✓		
เทียนยาวพาดิ	Admiration Herb	✓		✓
เทียนสัตตบุษย์	Anise	✓		
โหงเทง	Annual Groundcherry	✓		✓
ไทร	Benjamin Fig		✓	✓
ธูปฤาษี	Candle wick	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
นางแย้ม	Chinese Glory Bower	✓		✓
น้ำเต้า	Bottle Gourd	✓		✓
น้านมราชสีห์	Asthma Weed	✓		✓
เนระพูสีไทย	Bat Flower	✓		
นุ่น	Java Cotton	✓		✓
เนระพูสีไทย	Bat Flower	✓		
บัวสวรรค์	Fairy Lily		✓	✓
บานบุรี	Be-Still Tree	✓		✓
บานไม่รู้โรย	Bachelor's	✓		✓
บานเย็น	Beaully-of-the-night	✓		✓
บุจนาค	Ceylon Ironwood	✓		✓
เบญจมาศ	Florist's Daisy		✓	✓
ใบนก	Caricature Plan		✓	
ประทัดจีน	Cypressvine Morningglory		✓	✓
ประยงค์	Aglaia Tree	✓		✓
ปอกระเจา	Bush Okra	✓		✓
ป่าน	Common Flex		✓	✓
ปีบ	Cork Tree	✓		✓
เปราะหอม	Common Resurrection Lily	✓		✓
ผักโขมหิน	Pigweed	✓		✓
ผักคราดหัวแหวน	Brazilian Cress	✓		✓
ผักคาวตอง	Chameleon-plant		✓	✓
ผักแพวแดง	Cambodian Mint		✓	

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ผักหวานบ้าน	Star Gooseberry	✓		✓
เผือก	Cocoyam		✓	✓
ไผ่	Bamboo	✓		✓
พุทราจีน	Chinese Date		✓	
พังโหม	Chinese Fever Vine	✓		
พันธุเขียว	Bastard Vervain	✓		
เพกา	Broken Bones Plant	✓		✓
เพชรสังฆาต	Devil's Backbone	✓		✓
แพงพวย	Creeping Water Primrose	✓		✓
แพงพวยฝรั่ง	Bright-eyes	✓		✓
โพทะเล	False Rose Wood	✓		
โพธิ์	Bo-Tree		✓	✓
ไพล	Bengal Ginger	✓		✓
มะค่าดีควาย	Soapberry - Baum	✓		✓
มะเดื่อปล้อง	Hairy Fig	✓		
มะแว้ง	Devil's Fig	✓		✓
มะหาด	Lokhat	✓		✓
มังคุดป่า	False Mangosteen	✓		
แมงลักน้ำ	European Penntrolal		✓	
โมกบ้าน	Sacred Buddhist	✓		
ไมยราบ	Humble Plant	✓		✓
ยอ	Beach Mulberry	✓		✓
ยางแดง	Balsam		✓	✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ยางนา	Gurjan		✓	✓
ยาสูบ	American Tobacco	✓		✓
ยี่โถ	Fregant Oleander	✓		✓
ยี่หระ	African Basil	✓		✓
รักทะเล	Beach Cabbage	✓		
รัง	Burmese Sal		✓	✓
รากสามสิบ	Asparagus Fern	✓		✓
ราตรี	Lady of Night	✓		✓
เร่ว	Bastard Siamese	✓		✓
ลูกขี้ด	Fenugreek	✓		✓
ลูกเอ็น	Cardamon Plant		✓	
เล็บครุฑ	Black Aralia		✓	✓
ว่านกีบแรด	Giant Fern	✓		
ว่านน้า	Calamus Flag Root	✓		✓
ว่านสากเหล็ก	Curculigo	✓		✓
ว่านสิงหโมรา	Arbi		✓	✓
ว่านหอยแครง	Boatlily		✓	✓
ว่านหางจระเข้	Aloe vera		✓	✓
สมอจีน	Chinese Olive		✓	
สะค้าน	Chill Wood	✓		✓
สาบเสือ	Bitter Bush	✓		✓
สีเสียด	Black Catechu	✓		✓
สุพรรณิการ์	Buttercup Tree	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
เสียด	Coral-Wood Tree	✓		
เสม็ด	Cajeput	✓		✓
แสมทะเล	Grey Mangrove	✓		✓
หญ้าวงช้าง	Eye Bright	✓		
หญ้าชันกาด	Coach Panicum	✓		✓
หญ้าดอกขาว	Ash-Coloured Fleabane	✓		✓
อบเชย	Annam Cinnamon	✓		
อังกาบหนู	Barleria		✓	
อุตุพิศ	Bengal Arum		✓	
เอื้องหมายนา	Cane-reed	✓		✓

สรุปผล

ผลการศึกษานี้ทำให้ได้หัวเรื่องภาษาไทยทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งสร้างจากการเลือกใช้คำ และผ่านการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย คำศัพท์สมุนไพรไทยภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย มีทั้งสิ้น 645 คำ โดยมีคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้นจำนวน 489 คำ เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีมากที่สุดจำนวน 216 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.50 รองลงมาคือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 189 คำคิดเป็นร้อยละ 22.39 และคำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพา มีมากที่สุด จำนวน 88 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.42 รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จำนวน 76 คำคิดเป็นร้อยละ 23.68 และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 73 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.74

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยสำหรับการเป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง และการตรวจสอบกับระบบสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยได้ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำมีจำนวนมาก ดังนั้นการกำหนดคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดควรปรึกษาศูนย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การกำหนดหัวเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมีความถูกต้องและมาตรฐานเดียวกัน
2. ผลการตรวจสอบคำศัพท์จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งมีการใช้คำแตกต่างกัน ดังนั้น บรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการร่วมมือกันในการกำหนดหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยในการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ
3. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมคำศัพท์สมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและการตรวจสอบจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดบางส่วน เพื่อให้คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสำหรับหัวเรื่องเฉพาะด้านสมุนไพรไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้หัวเรื่องเฉพาะด้านสมุนไพรไทยที่เป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยของผู้ใช้ระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

3. ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยไปใช้งานจริงของบรรณารักษ์ในด้าน
การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ ทองแก้ว. (2559). *การรวบรวมและวิเคราะห์หัวเรื่องภาษาไทยทางกฎหมาย* (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนาลักษณ์ โคตรเมือง. (2556). *การรวบรวมและวิเคราะห์หัวเรื่องภาษาไทยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
อีสาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แก้้มหอม สอนแก้ว ณ ลำน้ำ. (2560). *ป่วยกายรักษาด้วยสมุนไพร ป่วยใจรักษาด้วยธรรมะ*. นนทบุรี: ธิงค์
บียอนด์ บั๊คส์.
- เจเลียว พันธุ์สีดา. (2521). *หัวเรื่องและการกำหนดหัวเรื่อง*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559). *ศัพทานุกรมชื่อพืชสมุนไพรในประเทศไทย 4 ภาษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการ
วิจัยในภูมิภาคเอเชียของมูลนิธิเกาหลี่เพื่อการศึกษาขั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิจศิริ เรื่องรังษี. (2547). *สมุนไพรไทย*. กรุงเทพฯ: พี เฮลท์ตี้.
- เบญจภา เจนการ. (2545). *การทำรายการสืบค้นหนังสือภาษาไทย (IS313)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาส พาวินันท์. (2541). *ห้องสมุดประชาชน (IS382)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2547). *หัวเรื่องภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. (2544). *การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม*. นนทบุรี: โครงการพัฒนาตำรา
กองทุนสนับสนุนกิจกรรม มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2541). *หัวเรื่องและวิธีการกำหนดหัวเรื่องสำหรับวัสดุสารนิเทศภาษาไทย
ของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2550). *ความรู้เรื่องสารสนเทศ*. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2550). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2557). *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศ*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2533). *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารนิเทศ*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา. (2550). *ประวัติ วิวัฒนาการและการประยุกต์ใช้การแพทย์แผนไทย*.
นนทบุรี: ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). *พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่2)*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2533). *พจนานุกรมโรคและสมุนไพรไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2540). *สารานุกรมสมุนไพร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2542). *เภสัชกรรมแผนไทย*. นนทบุรี: โครงการพัฒนาตำรา สถาบันการแพทย์
แผนไทย.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2542). *สมุนไพรกับวัฒนธรรมไทย*. นนทบุรี: สถาบันการแพทย์แผนไทย
กระทรวงสาธารณสุข.
- Library of Congress. (2016). *MARC 21 format for bibliographic data*. Retrived Oct. 05, 2017,
from <http://www.loc.gov/marc>

กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ
ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
The Information Seeking Process for Doing Academic Works of
Faculty Members in Phranakhon Rajabhat University

นนทนันท์ แยมวงษ์¹

Received: 5-12-2018; Revised: 21-03-2019; Accepted: 12-12-2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการแสวงหาสารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจาก 6 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาลัยการฝึกหัดครู และวิทยาลัยนานาชาติพระนคร ซึ่งแบ่งออกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 202 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่องกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ ได้ดังนี้

¹อาจารย์ประจำ, หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

1. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. อุปสรรคในแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศบนเว็บ อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ การสำรวจเลือกดูลงมือค้นหาเอกสารอื่นๆ สาระสังเขป ตัวเอกสารที่ได้รับคำแนะนำ การเชื่อมโยงร้อยเรียงจากรายการอ้างอิงและบรรณานุกรม การแยกแยะสารสนเทศพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา การตรวจตราโดยติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ การรวบรวมจัดเก็บในไฟล์เดสก์หลังจากการสืบค้นแล้ว การดึงสารสนเทศออกมาโดยการใช้เอกสาร หนังสือ วารสาร การอ้างอิงแหล่งที่มา การตรวจสอบ แหล่งที่มา และการอ้างอิงของข้อมูล และการจบได้รับสารสนเทศตามโครงเรื่องที่กำหนด

4. อุปสรรคในแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มี 3 ด้าน ลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น ไม่ทราบวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศ เป็นต้น อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ เช่น มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการเข้าถึงสารสนเทศ เป็นต้น และด้านอุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล เช่น มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการเข้าถึงสารสนเทศ เป็นต้น

คำสำคัญ: กระบวนการแสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

Abstract

This purpose of this research was to study the information seeking process and barriers to information seeking for doing academic works of faculty members in Phranakhon Rajabhat University. The data were collected from questionnaires distributed to 202 faculty members, semi-structured interview distributed to 12 faculty

members, from six faculties – Faculty of Science and Technology, Faculty of Humanities and Social Science, Faculty of Management Science, Faculty of Industrial Technology, College of Teacher Education and Phranakhon International College. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were summarized below:

1. Overall, the participants' the information seeking process for doing academic works was at the high.

2. Overall, the participants' barriers to information seeking Process for doing academic works was at the high.

3. The Information Seeking Process for Doing Academic Works of Faculty Members in Phranakhon Rajabhat University. The first step is seeking information on web internet and website. Browsing information from searching other document, abstract, recommended document. Chaining information from reference lists and bibliography. Differentiating information to creditability of sources. Monitoring information by social network. Gathering by storage file after searched. Extracting by using documents, books, journal, and source in the reference. Next step is verifying by checking source in the reference and references. And last step is ending to get information based on proposal/concept paper.

4. Barriers to information seeking Process for Doing Academic Works of Faculty Members in Phranakhon Rajabhat University 3 items are Personal Characteristic for example have no idea for how to searching. Economic barrier for example have a limit for access to information. Social/Interpersonal barrier for example have a limit to time for access to information.

Keywords: Information seeking process, Information seeking behavior, Barriers to information seeking

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการผลิตบุคลากรของประเทศให้มีความรู้และความสามารถ เพื่อนำไปพัฒนาประเทศโดยมีภารกิจหลัก 4 ภาระงานหลัก คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้ได้สมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการบริหาร และบุคลากรของมหาวิทยาลัย คือ อาจารย์ ที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งยังเป็นดัชนีชี้วัดศักยภาพมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยอีกทางหนึ่งด้วยดัชนีชี้วัดความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่สำคัญตัวหนึ่ง คือ ตำแหน่งทางวิชาการที่อาจารย์มหาวิทยาลัยได้รับ ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ในการดำรงตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษานั้นจะต้องผลิตงานทางวิชาการในลักษณะต่างๆ ที่กำหนด ทั้งนี้ผลงานวิชาการที่ผลิตนั้น จะต้องเป็นผลงานที่บ่งชี้หรือพิสูจน์ให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และความชำนาญงานที่จะปฏิบัติงานในตำแหน่งทางวิชาการซึ่งผลงานทางวิชาการที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ พ.ศ. 2560 ได้แก่ งานวิจัย ผลงานทางวิชาการลักษณะอื่น ได้แก่ ผลงานวิชาการเพื่ออุตสาหกรรม ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการเรียนรู้ ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะ กรณีศึกษา งานแปล (ทรงสิริ วิจิตรานนท์. 2552: 168; ประกาศ ก.พ.อ. 2560: 1)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่จะเสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชนโดยมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ล้ำลึกในความเป็นไทย มีความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ผลิตบัณฑิตให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับ

แผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ ตลอดจนได้เล็งเห็นความสำคัญของการทำผลงานทางวิชาการ จะเห็นได้จากการอบรมการทำผลงานทางวิชาการในทุกๆ ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เรื่อง การทำผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการพบปะพูดคุยกับผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ผลงานทางวิชาการต่างๆ ที่คณาจารย์ผลิตขึ้นเป็นที่ยอมรับให้ตีพิมพ์ และใช้อ้างอิงในรูปแบบต่างๆ อาทิ เอกสารประกอบการสอน ตำรา หนังสือ งานวิจัย เป็นต้น เมื่อผลงานได้รับการเผยแพร่ในวงกว้าง คณาจารย์จึงต้องมีความรอบคอบ ในการผลิตผลงานทางวิชาการ การแสวงหาสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการทำผลงานทางวิชาการ จึงต้อง เป็นไปอย่างเข้มข้น ทันท่วงที และจากลักษณะเฉพาะทำให้พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์ มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยผลงานทางวิชาการเป็นข้อมูลที่สำคัญในการแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ประจำ ได้สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่มีคุณค่า สมควร ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการ และการแข่งขัน ของประเทศ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557: ออนไลน์) กระบวนการ จัดทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดความต้องการสารสนเทศ คณาจารย์จำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการในขั้นตอนต่างๆ ภายใต้ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และ วิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 ในขณะที่เดียวกับการแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์มักประสบปัญหาในการใช้บริการ จากห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยจัดให้ เนื่องจากคณาจารย์มีความคาดหวังในห้องสมุดตนเองต่ำ ขาดทักษะ ในการค้นคืนสารสนเทศจากห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยจัดให้ไม่มีสารสนเทศ ที่คณาจารย์ต้องการ และไม่มีความสะดวกในการเข้าใช้บริการของห้องสมุด

การศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ หรือผู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นประเด็นปัญหา วิจัยอย่างต่อเนื่อง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศตลอดช่วงระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก แต่มีจำนวนน้อยชิ้นที่เสนอทฤษฎีซึ่งสามารถขยายผล การศึกษาต่อไปยังกลุ่ม หรือสถานการณ์อื่นได้ (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2545: 112) อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัย ที่นำตัวแบบที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาใช้และปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาได้ในหลากหลาย อาชีพ โดยการศึกษาวิจัยที่นำตัวแบบที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาใช้และปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ศึกษาได้ในหลากหลายอาชีพ จากบทบาทที่สำคัญของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพ

หรือตัวชี้วัดของมหาวิทยาลัยในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้กลุ่มบุคคลกลุ่มนี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญควรค่าแก่การศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการทำผลงานทางวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์โดยทำการศึกษากับคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis's behavioral models of information seeking) (Ellis, 1993: 469-486) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ตัวแบบดังกล่าวประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ประการ ได้แก่ การเริ่มต้น (Starting) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) การสำรวจเลือกดู (Browsing) การแยกแยะ (Differentiating) การตรวจตรา (Monitoring) การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) การตรวจสอบ (Verifying) และการจบ (Ending)

ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis's behavioral models of information seeking) เอลลิสได้พัฒนาตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศขึ้นโดยเป็นผลงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการ และนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ 3 กลุ่ม ที่มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ คือ 1) นักวิจัยในหน่วยวิจัยต่างๆ และนักวิชาการในสาขาจิตวิทยา 2) นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์สาขาอื่นๆ และ 3) นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ที่ได้ค้นหาสารสนเทศออนไลน์ คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับความสนใจในการสอน และการวิจัยลักษณะการใช้สารสนเทศ และคำถามเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการให้บริการดรชนี้สาระสังเขปและระบบออนไลน์ (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2545: 117) ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศที่เอลลิสพัฒนาขึ้นจากผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ในปีค.ศ. 1987 และค.ศ. 1989 ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ประการ (Ellis, 1989: 171-212; สมพร พุทธาพิทักษ์ผล, 2545: 59-60) ได้แก่

1. **การเริ่มต้น (Starting)** เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจเป็นการทำงานขึ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ ซึ่งผู้แสวงหาสารสนเทศอาจเริ่มต้นจากการสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้รู้ การอ่านตำราพื้นฐานเรื่องนั้นๆ เป็นต้น

2. การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward chaining) คือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือการเชื่อมโยงข้างหน้า (Forward chaining) คือเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงถึงเอกสารที่มีอยู่บ้าง

3. การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการค้นหาโดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่อย่างกว้างๆ จึงต้องสำรวจบริการเวียนสารบรรณวารสารในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูบทความที่อาจตรงกับความสนใจเฉพาะได้ เป็นการเลือกดูอย่างผ่านๆ ซึ่งต่างจากการค้นแบบเฉพาะเจาะจง (Specific searching) ที่ค้นจากหัวข้อหรือชื่อเรื่องโดยตรง

4. การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้ความแตกต่างเป็นเกณฑ์ในการกรอง (Filtering) เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร เป็นต้น คุณลักษณะ และคุณภาพของสารสนเทศที่ค้นคืนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ค้นคืนแต่ละบุคคล

5. การตรวจตรา (Monitoring) เป็นการตรวจตราวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ในสาขาวิชาหรือแวดวงวิชาการที่ตนสนใจและคุ้นเคย เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสาขาวิชานั้นๆ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อทุกฉบับที่ตีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยหรือนักวิชาการที่ตนรู้จัก เป็นต้น

6. การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการจากรายงานการวิจัยบทความวารสาร หนังสือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรม หรือ เอกสารประกอบการประชุม ซึ่งเป็นสารสนเทศเพียงบางส่วนเอกสารที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น สถิติ คำกล่าวหรือคำพูดที่สำคัญ ผลการศึกษาผลการวิจัย เป็นต้น ผู้แสวงหาสารสนเทศจำเป็นต้องระบุเอกสารที่มีสารสนเทศที่ต้องการเสียก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้

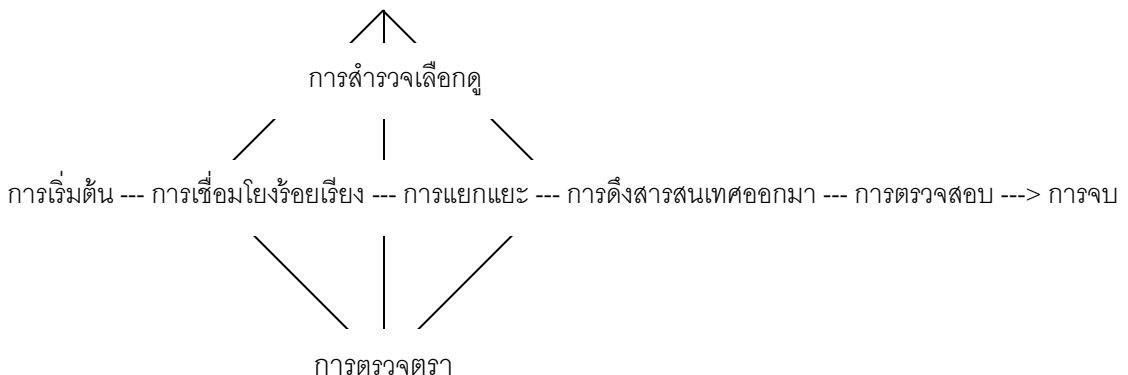
ในปีค.ศ. 1993 เอลลิสและคณะ ศึกษาการวิจัยกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมกับนักวิจัยทางฟิสิกส์ เคมี และวรรณคดีอังกฤษตามลำดับ (Ellis. 1993: 469-486) ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยของเอลลิสที่ศึกษาครั้งแรกกับนักสังคมศาสตร์ โดยมีการปรับปรุงเล็กน้อยให้เหมาะสมกับงานวิจัยแต่ละชั้น เอลลิสได้ผลการวิจัยทั้ง 3 ชั้นมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของเขา และพบว่าแม้ว่างานวิจัยเหล่านี้จะแตกต่างในเรื่องราวของการใช้คำ และรายละเอียดต่างๆ แต่ก็สะท้อนให้เห็น

กิจกรรมหลักๆ ในการแสวงหาสารสนเทศที่เหมือนกันของนักวิชาการและนักวิจัยในสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เอลลิสได้ขยายตัวแบบของเขาให้สมบูรณ์ คือ โดยเพิ่มพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศอีก 2 ประการ ได้แก่ (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2545: 117; สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. 2545: 60)

1. การตรวจสอบ (Verifying) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น อาจตรวจสอบซ้ำจากเอกสารหรือฐานข้อมูลอื่นว่าสารสนเทศตรงกันหรือไม่

2. การจบ (Ending) เป็นการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่แสวงหาได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และทำให้เกิดความแน่ใจว่าได้สารสนเทศในระดับที่ต้องการแล้ว ผู้แสวงหาสารสนเทศจะอยู่ในช่วงของกิจกรรมการเตรียมจัดทำ ต้นฉบับที่จะนำไปเผยแพร่กิจกรรมในช่วงการจบ ได้แก่ การทำสรุป (Final summary) และการทำบันทึก (Organizing note)

ทั้งนี้ เอลลิสอธิบายว่ารายละเอียดความสัมพันธ์ภายใน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ในตัวแบบ จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมต่างๆ ในตัวแบบจึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะเป็นขั้นตอนที่ต้องเรียงลำดับเสมอไป (Ellis. 1989: 178-179)

ภาพประกอบ 1 ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส

ที่มา : Wilson, T. D. (1999, June). Model in Information Behavior Research. The Journal of Document. 55(3): 255.

จากภาพประกอบ 1 อธิบายความหมายของแต่ละกิจกรรม ได้ดังนี้

1) **การเริ่มต้น** หมายถึง การเริ่มต้นของอาจารย์ที่จะทำผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่ โดยอาจารย์อาจจะมีหรือไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะทำผลงานทางวิชาการนั้นมาก่อนหรือไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะทำการวิจัยนั้นก่อนหรือไม่ก็ตาม กิจกรรมการเริ่มต้น ได้แก่ การระบุถึงแหล่งสารสนเทศที่คุ้นเคยหรือเคยใช้มาก่อนหรืออาจเป็นแหล่งที่ไม่คุ้นเคย แต่คิดว่าน่าจะมีสารสนเทศที่ต้องการได้

2) **การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining)** หมายถึง การติดตามค้นหาสารสนเทศจากการอ้างอิงระหว่างเอกสารไปสู่สารเทศรายการอื่นๆ แบ่งออกเป็น การเชื่อมโยงข้างหน้า (Forward chaining) คือ การเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดบ้างที่อ้างถึงบรรณานุกรมรายการนี้ และรายการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward chaining) คือการเชื่อมโยงเพื่อกลับไปหาเอกสารที่เป็นต้นฉบับ

3) **การสำรวจเลือกดู (Browsing)** หมายถึง การค้นหาสารสนเทศในกรอบที่สนใจแบบกึ่งเจาะจง (Semi-directed search) โดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่กว้างๆ ผู้แสวงหาสารสนเทศแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป เช่น อาจสำรวจเลือกดูรายการสารสนเทศที่ต้องการจากสารบัญ รายการหัวเรื่อง บัญชีรายชื่อเรื่อง ชื่อขององค์กรหรือบุคคล บทคัดย่อหรือบทสรุป เป็นต้น

4) **การแยกแยะ (Differentiating)** หมายถึง การจำแนกสารสนเทศโดยใช้ความแตกต่างเป็นเกณฑ์ในการกรองคุณลักษณะและคุณภาพของสารสนเทศที่ค้นคืนได้ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ค้นคืนแต่ละบุคคล

5) **การตรวจตรา (Monitoring)** หมายถึง การติดตามการพัฒนาการในสาขาใดสาขาหนึ่งจากแหล่งสารสนเทศใด ๆ เป็นการเฉพาะ ซึ่งอาจเป็นการติดต่อกับบุคคล (Personal contact) หรือติดตามจากสิ่งพิมพ์ หรือการเผยแพร่ผลงานในสาขาวิชาที่สนใจก็ได้

6) **การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting)** หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อดึงสารสนเทศที่สนใจออกมาจากแหล่งสารสนเทศเฉพาะ (Particular source) เป็นการคัดลอกเอาแต่เฉพาะสารสนเทศในส่วนที่ต้องการจากเอกสารฉบับเต็มหรือฉบับย่อ รายการบรรณานุกรม ดัชนี หรือฐานข้อมูล เป็นต้น

7) **การตรวจสอบ (Verifying)** หมายถึง การตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ เช่น ข้อผิดพลาดจากการพิมพ์ (Typographical error) เป็นต้น

8) **การจบ (Ending)** หมายถึง จุดสิ้นสุดกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ กิจกรรมในช่วงจบ ได้แก่ การทำสรุปสุดท้าย (Final summary) และการทำบันทึก (Organization note)

กล่าวโดยสรุป ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ได้พัฒนาตัวแบบพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศขึ้นโดยเป็นผลงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษากิจกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการ 8 ขั้นตอน

อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

ในปีค.ศ. 1996 วิลสันและวอลซ์ นำเสนอรายงานการทบทวนวรรณกรรมนอกสาขาสารสนเทศศาสตร์ที่เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยของนักวิชาการในสาขาอื่นๆ (รวมถึงการศึกษานักศึกษาทางจิตวิทยาการวิจัยผู้บริโภค การศึกษาความต้องการระบบคอมพิวเตอร์ การสื่อสารสุขภาพ และนวัตกรรม) ในด้านพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพ ตัวแปรแทรกที่เป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ การประมวลผลสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ

ในด้านอุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศนั้น วิลสันและวอลซ์ทำการวิเคราะห์รายงานวิจัยกว่า 30 เรื่อง (ระหว่างปีค.ศ. 1961 ถึง 1994) และจำแนกอุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศซึ่งพบในรายงานวิจัยทั้งหมดออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. **ลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personal characteristic)** ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความพิการด้านร่างกาย ความบกพร่องทางการพูด หรือการได้ยิน เป็นต้น ลักษณะทางด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ประสบการณ์ทำงาน และอารมณ์ของคณาจารย์

2. **อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ (Economic barrier)** แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการแสวงหาสารสนเทศ และเวลาที่สูญเสียไปกับการแสวงหาสารสนเทศ

3. **อุปสรรคทางสังคม หรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal barrier)** ได้แก่ อุปสรรคที่เกิดจากการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างนักวิจัย

กับผู้ให้สารสนเทศ ความร่วมมือของผู้ให้บริการสารสนเทศ โดยสามารถกล่าวได้ว่าอุปสรรคด้านนี้เกิดจากผู้แสวงหาสารสนเทศมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้สารสนเทศ

4. อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม หรือจากสถานการณ์ (Environment/Situation barrier) ได้แก่ ข้อจำกัดด้านเวลา สภาพทางภูมิศาสตร์ นโยบายของมหาวิทยาลัย ประกาศ ก.พ.อ. และวัฒนธรรมองค์กร

5. ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristic) ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ และช่องทางการสื่อสารในการรับสารสนเทศเพื่อให้ทราบอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันและวอลซ์ (Wilson; & Walsh. 1996: Online) โดยจำแนกปัจจัยต่างๆ ได้เป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ลักษณะเฉพาะบุคคล 2) อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ 3) อุปสรรคทางสังคม 4) อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม และ 5) ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น เป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของคณาจารย์ได้เพิ่มขึ้น หรือเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้วางแผน และพัฒนาบุคลากรได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research design) ซึ่งเน้นความสำคัญของการได้ข้อมูลหลายด้านและครอบคลุม ผู้วิจัยใช้การผสานในระดับของการเก็บข้อมูลซึ่งเป็นเทคนิคที่เรียกว่าต่างวิธี (Method triangulation) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลมากกว่าหนึ่งวิธีเพื่อตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกันเสริมความเชื่อถือได้ และเพื่อให้สามารถได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องเที่ยงตรง ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาวิจัย 2 ประเภท

1. ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อให้มองเห็นปรากฏการณ์ในภาพรวมจากหลายแง่มุม และให้ความสำคัญของการได้ข้อมูลเชิงลึก รวมถึงได้รับข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ของผู้ให้ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในประเด็นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์จะนำไปอภิปรายเสริมผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ ช่วยให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น

2. ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีจำนวนมากในประเด็นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวมถึงอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบปลายปิดมีหลายคำตอบให้เลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรม/กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมกระบวนการแสวงหาสารสนเทศตามตัวแบบพฤติกรรมกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis, 1993: 469-486) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ประการ ได้แก่ การเริ่มต้น (Starting) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) การสำรวจเลือกดู (Browsing) การแยกแยะ (Differentiation) การตรวจตรา (Monitoring) การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) การสำรวจ (Verifying) และ การจบ (Ending)

ตอนที่ 3 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน และวอลซ์ (Wilson; Walsh, 1996: Online) ซึ่งได้จำแนกปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal characteristic) อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ (Economic barrier) อุปสรรคทางสังคม หรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal barrier) อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ (Environmental/Situational Barrier) และลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information Source Characteristic) แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ได้แก่ คณาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 5 คน คณาจารย์จากคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 5 คน คณาจารย์จากวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 5 คน คณาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 5 คน คณาจารย์จากวิทยาลัยนานาชาติพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน และคณาจารย์จากคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 5 คน เพื่อนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าระดับความเชื่อมั่น 0.82 และแบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าระดับความเชื่อมั่น 0.76 ซึ่งนับว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการแสวงหาสารสนเทศเป็นข้อคำถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับกระบวนการ/พฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีวิธีการสร้างและพัฒนาโดยให้ครอบคลุมกระบวนการ/พฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศตามตัวแบบพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis. 1993: 469-486) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ประการ ได้แก่ การเริ่มต้น (Starting) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) การสำรวจเลือกดู (Browsing) การแยกแยะ (Differentiation) การตรวจตรา (Monitoring) การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) การสำรวจ (Verifying) และการจบ (Ending) รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน และวอลซ์ (Wilson; Walsh. 1996: Online) ซึ่งได้จำแนกปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal characteristic) อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ (Economic barrier) อุปสรรคทางสังคม หรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal barrier) อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ (Environmental/Situational barrier) และลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristic) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับนักวิจัย และส่วนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการ/พฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (ต้นสังกัดของผู้วิจัย) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจก และเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเองจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 31 สิงหาคม 2561 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 236 ฉบับ นำมาตรวจสอบ และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ได้จำนวนทั้งสิ้น 202 ฉบับ

3. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน ถึง 30 กรกฎาคม 2561 เป็นเวลา 3 เดือน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า ในกรณีมีข้อคำถามเพิ่มเติมหลังการสัมภาษณ์ครั้งแรก ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือ ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หากผู้ให้ข้อมูลแจ้งความประสงค์ การบันทึกข้อมูลใช้วิธีการจดบันทึก และบันทึก คำสัมภาษณ์โดยเครื่องบันทึกเสียง โดยต้องประเมินข้อคำถามให้ครบ หรือครอบคลุม และไม่ชี้นำคำตอบ ระยะเวลาการสัมภาษณ์ของคณาจารย์แต่ละท่าน ในการสัมภาษณ์ครั้งแรกใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 55 นาที กรณีสัมภาษณ์เพิ่มเติม ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ใช้เวลาประมาณ 15 นาที แต่หากสัมภาษณ์ ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยทำการส่งข้อคำถามในตอนเช้าของวันเพื่อให้เวลากับผู้ให้ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. **ข้อมูลเชิงปริมาณ** เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อจัดทำข้อมูล ดังนี้

1.1 ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการแสวงหา สารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร

2. **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** ผู้วิจัยกำหนดรหัสข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดรหัสข้อมูลให้กับกระบวนการ แสวงหาสารสนเทศตามตัวแบบของเอลิสซึ่งประกอบด้วยกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ 8 ประการ และ แนวคิดเกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน และวอลซ์ ซึ่งได้จำแนกปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 6 กลุ่ม โดยใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ หรือใช้ตัวอักษรตัวแรกตามด้วยตัวที่สองในกรณีที่อักษรตัวแรกซ้ำกัน ซึ่ง ตัวอักษรดังกล่าวมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษของแต่ละพฤติกรรมตามด้วยตัวเลขอารบิกเพื่อกำหนด ลักษณะการกระทำที่เกิดขึ้นของแต่ละพฤติกรรม ทั้งนี้เพื่อแยกย่อยข้อมูลให้อยู่ในรูปแนวคิดซึ่งทำให้เกิด ความสะดวกในการจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล ตัวอย่าง เช่น S1 หมายถึง การเริ่มต้น (Starting) โดยกำหนด หัวข้อผลงานทางวิชาการ Ex1 หมายถึง การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) โดยการดาวน์โหลด

ข้อมูล และ En1 หมายถึง การจบ (Ending) เนื่องจากการได้รับสารสนเทศครบถ้วนตามโครงเรื่องที่ได้อำหนด เป็นต้น ซึ่งในแต่ละพฤติกรรมจะมีจำนวนรหัสข้อมูลไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับผลการสรุปประเด็นที่ค้นพบจากข้อมูลคำสัมภาษณ์ จากนั้นถอดเทปการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละท่าน ผู้วิจัยดำเนินการถอดคำสัมภาษณ์จากที่บันทึก และพิมพ์คำให้สัมภาษณ์แยกตามข้อคำถามหลัก โดยต้องแบ่งประโยคให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่มข้อมูลคำสัมภาษณ์ให้เชื่อมโยงกับรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ โดยแยกแยะข้อมูล กำหนดรหัสข้อมูล กำหนดรหัสผู้ให้สัมภาษณ์ และจัดแยกเข้ากลุ่มตามพฤติกรรม ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบเนื้อหาไปพร้อมกัน เพื่อหาประเด็นที่ไม่ชัดเจน ต้องดำเนินการสัมภาษณ์เพิ่ม และนำไปปรับปรุงการสัมภาษณ์ในครั้งถัดไป แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ ตีความ และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ และแปลความหมายข้อมูล

สรุปผลการวิจัย และการวิเคราะห์ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์เพศหญิง จำนวน 104 คน (ร้อยละ 51.48) อายุระหว่าง 33-42 ปี (ร้อยละ 38.61) คณะที่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 51.48) อายุงานและประสบการณ์สอน 10-12 ปี (ร้อยละ 22.77) มีตำแหน่งทางวิชาการคืออาจารย์ (ร้อยละ 42.58)
2. มีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการรูปแบบหนังสือ บทความวิชาการ ตำรา และงานวิจัย (ร้อยละ 18.38)
3. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการเริ่มต้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.80)
4. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการสำรวจเลือกดูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.80)

5. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการเชื่อมโยงร้อยเรียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.84)
6. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการแยกแยะสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.84)
7. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการตรวจตราโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.81)
8. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการรวบรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.75)
9. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการดึงสารสนเทศออกมาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.87)
10. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการตรวจสอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.81)
11. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการจบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.82)
12. มีอุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.81)
13. มีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.75)
14. มีลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.78)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 12 คน เพื่อนำคำสัมภาษณ์มาสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์ในการทำผลงาน

ทางวิชาการผู้วิจัยได้นำตัวแบบของเอลลิส และกุลวรางค์ ฤทธิเดช โดยมีทั้งหมด 9 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มต้น การสำรวจเลือกดู การเชื่อมโยงร้อยเรียง การแยกแยะสารสนเทศ การตรวจตรา การรวบรวม การดึงสารสนเทศออกมา การตรวจสอบ และการจบ

1.1 การเริ่มต้น (Starting) เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดหัวข้อผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำสัมภาษณ์พบว่า การกำหนดหัวข้อผลงานทางวิชาการ มี 3 ลักษณะ 1) การกำหนดหัวข้อ หรือเรื่องของผลงานทางวิชาการด้วยตนเอง คณาจารย์เป็นผู้คิดหัวข้อ หรือเรื่องของผลงานทางวิชาการด้วยตนเองภายใต้ขอบเขตภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งเรื่องที่คิดนั้นอาจมาจากแนวโน้ม หรือเทรนด์ของศาสตร์ และการเฝ้าติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในศาสตร์สาขาของตนเอง 2) การกำหนดหัวข้อ หรือเรื่องของผลงานทางวิชาการคณาจารย์ได้รับมอบนโยบายจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยในการกำหนดทิศทางในการทำผลงานทางวิชาการ เช่น งานวิจัยที่ต้องทำในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นต้น นโยบายของประเทศที่ต้องดำเนินการตามไมเช่นนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณาทุน 3) การกำหนดหัวข้อ หรือเรื่องตามการทำการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในงานวิจัยเรื่องนั้นๆ เช่น การทำวิจัยภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงาน โดยมีคณาจารย์เข้าไปเป็นส่วนร่วม หรือเป็นประธานโครงการวิจัย

1.2 การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการติดตามค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ โดยการค้นหาเพิ่มเติมจากรายการที่มีอยู่เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เพียงพอต่อความต้องการ โดยมีการเชื่อมโยงร้อยเรียงจากรายการบรรณานุกรมท้ายเล่ม จุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ คำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในเอกสาร

1.3 การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศที่คณาจารย์สำรวจข้อมูล ค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เพื่อเลือกเรื่องที่มีความสนใจโดยคณาจารย์ค้นหาจากเว็บไซต์ต่างๆ สำรวจเลือกดูจากแหล่งสารสนเทศภายใน ได้แก่ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดเฉพาะ และหากแบ่งตามทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าคณาจารย์นิยมสำรวจเลือกดูทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบออนไลน์ สารสนเทศจากระบบฐานข้อมูลออนไลน์ นอกจากนี้ยังสำรวจเลือกดูจากทรัพยากรสารสนเทศที่

เป็นสิ่งพิมพ์เพื่อการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใหม่ๆ และยังใช้เว็บไซต์ต่างๆ เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศและ เพื่อการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ

1.4 การตรวจตรา (Monitoring) คณาจารย์มีการติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าทางศาสตร์สาขาของตนเอง โดยการติดตามจากการเข้าร่วมสัมมนา การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ การติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์

1.5 การรวบรวม (Gathering) คือ การจัดเก็บสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องผลงานทางวิชาการซึ่งเก็บได้หลายรูปแบบจากการคำสัมภาษณ์คณาจารย์เก็บรวบรวม 2 รูปแบบ การจัดเก็บในโฟลเดอร์ การใช้แฟ้มข้อมูลในการเก็บรวบรวมสารสนเทศที่ได้จากการค้น และการจัดเก็บใส่กล่องเอกสารส่วนตัวสารสนเทศบางเรื่องบางอย่างคณาจารย์ได้ดำเนินการสำเนาเรียบร้อยแล้ว หรือพิมพ์ผลออกมา ก็จะนำมาใส่กล่องเอกสารไว้ บางคนใส่เป็นซองเอกสารแยกเป็น บทๆ ไว้เพื่อสะดวกต่อการค้นคืน และเข้าถึงสารสนเทศ

1.6 การแยกแยะ (Differentiating) การกลั่นกรองสารสนเทศที่ค้นหาโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของสารสนเทศเหล่านั้น จากการสัมภาษณ์คณาจารย์ใช้หลักพิจารณา 3 ประเด็นเพื่อพิจารณา ได้แก่ ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา ความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ และความทันสมัยของแหล่งสารสนเทศ

1.7 การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) เป็นการนำสารสนเทศที่ต้องการออกจากแหล่งที่ให้บริการสารสนเทศเหล่านั้น ซึ่งจะนำมาเฉพาะส่วนที่ต้องการโดยนักวิจัยใช้ 3 วิธีในการนำสารสนเทศที่ต้องการออกมา ได้แก่ การดาวน์โหลดข้อมูล การสำเนาเอกสารต้นฉบับ และการคัดลอกข้อมูล

1.8 การตรวจสอบ (Verifying) เนื่องจากความผิดพลาดของการทำผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่มาจากข้อมูลไม่ถูกต้อง คณาจารย์จึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่จะนำมาใช้โดยตรวจสอบจากต้นแหล่ง และเปรียบเทียบกับแหล่งอื่นๆ

1.9 การจบ (Ending) เป็นการสิ้นสุดกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของการทำผลงานทางวิชาการในแต่ละเรื่อง หรือหัวข้อของคณาจารย์ พบว่ามี 2 ลักษณะ คือ การได้รับสารสนเทศครบตามเรื่อง หรือตามที่ต้องการ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลครั้งสุดท้าย

2. อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2.1 อุปสรรคด้านภาษา เนื่องจากคณาจารย์ต้องค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องของผลงานทางวิชาการจากหลายๆ แหล่งทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ซึ่งส่วนของภาษาต่างประเทศนั้นมีความหลากหลายตามภาษาประจำชาติของประเทศต่างๆ

2.2 อุปสรรคด้านความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศของคณาจารย์จะสมบูรณ์เมื่อคณาจารย์ได้รับสารสนเทศสมบูรณ์ตามที่ต้องการ แต่หากไม่เป็นตามที่ต้องการแสดงว่าไม่ประสบความสำเร็จซึ่งคณาจารย์จะพบปัญหาหลัก ๆ ได้แก่ ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้ การค้นหาสารสนเทศที่ต้องการไม่พบ และการจำกัดสิทธิการเข้าถึงสารสนเทศ

2.3 อุปสรรคข้อจำกัดเรื่องเวลา คณาจารย์มีปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาเรื่องของเวลา คือ แหล่งสารสนเทศเปิดให้บริการกับเวลาที่คณาจารย์สะดวกนั้นไม่ตรงกัน หรือมีเวลาไม่เพียงพอในการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้ใช้ตัวแบบของเอลลิส และงานวิจัยของกุลวรางค์ ฤทธิเดช (2557) เป็นตัวแบบซึ่งมีทั้งหมด 9 กระบวนการ โดยมีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ การเริ่มต้น (Starting) การสำรวจเลือกดู (Browsing) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) การตรวจตรา (Monitoring) การรวบรวม (Gathering) การแยกแยะ (Differentiating) การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) การตรวจสอบ (Verifying) การจบ (Ending)

2. มีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการรูปแบบหนังสือ บทความวิชาการ ตำรา และงานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการสาขาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นั้น คณาจารย์อาจใช้ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น หรือผลงานวิชาการรับใช้สังคม หรือบทความทางวิชาการซึ่งมีคุณภาพดีมาก แทนงานวิจัย (ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560: 46) จึงทำให้คณาจารย์เลือกผลิตผลงานทางวิชาการในรูปแบบบทความวิชาการ และงานวิจัยจำนวนมาก

และอะซาเด และกอซิมิ (Azadeh; & Ghasemi. 2016) มีผลการวิจัย พบว่า เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์คือการตีพิมพ์ผลงาน และเป้าหมายที่สำคัญน้อยที่สุดคือการอัปเดตสารสนเทศทางด้านเทคโนโลยี

3. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศส่วนใหญ่เน้นการสืบค้นออนไลน์สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี กาบมาลา สุนัสนิ บัวเลิศ และกันยารัตน์ ดัดพันธ์ (2544) สารสนเทศมีความทันสมัยกว่าที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ และสารสนเทศมีความหลากหลาย และโปรแกรม หรือเว็บไซต์ที่นิยมใช้มากที่สุดคือ กูเกิล สอดคล้องกับงานวิจัยของโรแลนด์ และคนอื่นๆ (Rowland; et al. 2007) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิยมใช้ภาษาธรรมชาติ หรือคำง่าย ๆ และนิยมค้นหาสารสนเทศจากโปรแกรมค้นหามากกว่าจะพึงพาสารสนเทศจากห้องสมุด รวมถึงงานวิจัยของโอซีแอลซี (OCLC. 2005: Online) แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป

4. อุปสรรคด้านภาษา เป็นปัญหาของการนำสารสนเทศภาษาอังกฤษในกระบวนการดึงสารสนเทศออกมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหานี้เป็นปัญหาของทุกประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่งหากทำผลงานทางวิชาการจำเป็นต้องใช้สารสนเทศที่มีความทันสมัย และเป็นสากล นอกจากเมื่อดึงสารสนเทศออกมาต้องผ่านกระบวนการแปล ให้คำจำกัดความตามการบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำผลงานทางวิชาการได้กำหนดระเบียบวิธี ขั้นตอนในการทำตามประกาศ ก.พ.อ. 2560

5. อุปสรรคด้านความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศของคณาจารย์จะสมบูรณ์เมื่อคณาจารย์ได้รับสารสนเทศสมบูรณ์ตามที่ต้องการ แต่หากไม่เป็นตามที่การต้องแสดงว่าไม่ประสบความสำเร็จซึ่งคณาจารย์จะพบปัญหาหลักๆ ได้แก่ ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้ การค้นหาสารสนเทศที่ต้องการไม่พบ และการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของโมฮัมเหม็ด (Mohammed. 2007: Online) นักวิชาการสาขาสังคมศาสตร์มีปัญหาด้านความต้องการสารสนเทศ คือ ข้อจำกัดของแหล่งสารสนเทศ โดยเฉพาะเอกสารฉบับเต็ม ความเร็วของอินเทอร์เน็ตต่ำมาก แหล่งสารสนเทศภาษาอารบิกไม่เพียงพอทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยสุลต่านกาบุสในรัฐสุลต่านโอมาน มีระบบการสื่อสารยังไม่เสถียรพอ และ/หรือบางฐานข้อมูลออนไลน์ยังไม่มีการยอมรับเป็นสมาชิก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

1. สถาบันภาษาควรจัดอบรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับคณาจารย์เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก เช่น การอบรมหลักสูตรการอ่านเชิงวิชาการเพื่อให้คณาจารย์สามารถนำสิ่งที่ได้อบรมไปใช้ได้
2. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนสำรวจความต้องการจำเป็นทักษะเสริมที่จะช่วยพัฒนาให้คณาจารย์ได้เกิดทักษะ ความรู้ ความสามารถ แนวคิด ในการทำผลงานทางวิชาการของตนเอง
3. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีจัดทำจุดเชื่อมต่อของเว็บไซต์ให้เห็นเด่นชัดตั้งแต่หน้าโฮมเพจเพื่อความสะดวก และง่ายต่อการเข้าถึงเว็บไซต์

ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีเนื่องจากยังมีคณาจารย์ที่ยังไม่สามารถเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ได้ เช่น การแนะนำฐานข้อมูลออนไลน์ พัฒนาการให้บริการสารสนเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของคณาจารย์เพื่อการทำผลงานทางวิชาการ
2. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีการจัดอบรมการใช้ห้องสมุดในโปรแกรมต่างๆ ได้แก่ แนะนำสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสืบค้นเบื้องต้น การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าวิจัย เป็นต้น
3. ส่งเสริมการเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มผ่านบริการต่างๆ หรือฐานข้อมูลออนไลน์ หรือการบริการระหว่างห้องสมุดเพื่อการขอเอกสารฉบับเต็มให้กับเอกสารที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ เนื่องจากบางฐานข้อมูลออนไลน์ไม่ได้บอกรับเป็นสมาชิก
4. พัฒนาคัลลิสสถาบันซึ่งประกอบด้วยเอกสารทางวิชาการทุก ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็น เอกสารประกอบการสอน ตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความ เป็นต้นในรูปแบบดิจิทัลไฟล์เพื่อเป็นให้เข้าได้อย่างเสรีทั้งนี้เพื่อการเข้าถึงของคณาจารย์ได้อย่างสะดวก

เอกสารอ้างอิง

- กุลวรางค์ ฤทธิเดช. (2557). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยในบริษัท ศูนย์วิจัยกลีกรไทย จำกัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์. (2552, กันยายน). การทำผลงานทางวิชาการเพื่อดำรงตำแหน่งวิชาการของอาจารย์คณะศิลปศาสตร์. *RMUTP Research Journal*. 3(2): 167-179.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560. (2560, 31 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 265 ง.
- มาลี กาบมาลา; สุนทริน บัวเลิศ; และกันยรัตน์ ดัดพันธ์. (2544, กรกฎาคม-ธันวาคม). การใช้ สารสนเทศ อินเทอร์เน็ตของนักวิจัย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. *วารสาร วิจัย มข*. 6(2): 75-86.
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2545). ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดเก็บและ คำนวณสารสนเทศ หน่วยที่ 1 – 4. หน้า 48-60. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายใน พ.ศ. 2557. สืบค้น 9 ตุลาคม 2560, จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/QAMUA58/qa%20manual58/iqa_2558.pdf
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2545). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดเก็บและ คำนวณสารสนเทศ หน่วยที่ 11-15*. หน้า 107-150. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Al-Suqri, Mohammed Nasser. (2007). *Information needs and seeking behavior of social science scholars at sultan Qaboos University in Oman: a mixed- method approach*. Retrieved May 22, 2017, from <http://search.proquest.com/docview/304720781>
- Azadeh, Fereydoon; & Ghasemi, Shahrzad. (2015, December). Investigating information-seeking behavior of faculty members based on Wilson's Model: case study of PNU University, Mazandaram, Iran. *Global Journal of Health Science*. 8(9): 26-36.

- _____ . _____ . _____ . _____ . _____ . _____ . _____ . _____ .

**การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น
สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต**

**Effectiveness of the e-Learning Courseware Media of ITE111 :
Introduction to Information Systems for Students of College of
Information and Communication Technology Rangsit University**

ธัญวรัตน์ แดงลิ้ม¹

Received: 15-01-2019; Revised: 23-03-2019; Accepted: 5-02-2019

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น ให้มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น นักศึกษามีอิสระในการเรียน สามารถเรียนได้ทุกที่ การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละเนื้อหาตามศักยภาพและความพร้อมของผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์รายวิชา ITE 111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังด้วยสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น 3) แบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์เรื่องระบบสารสนเทศเบื้องต้น โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 45 คน

ผลการวิจัยพบว่า

¹ รองผู้อำนวยการสำนักงานบ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต, E-mail: thanwarat.d@rsu.ac.th

1. ผู้เรียนที่ได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ 74.17/75.28 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 50%

2. ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของผู้เรียนผ่านบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.35$)

คำสำคัญ: สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ระบบสารสนเทศ

Abstract

The purpose of this research were 1) To develop e-Learning 's efficiencies in title of Effectiveness of the e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems for Students of College of Information and Communication Technology 2) To study the learning achievement of learners after learning through e-Learning Courseware Mmedia of ITE111 : Introduction to Information Systems 3) To assess the satisfaction of learners after learning through Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems . Students are free to study. They can learn everywhere. They can also achieving the purpose of learning in each content according to the potential and readiness of the themselves. The research tools use in this research were 1) e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems 2) Pretest and Posttest 3) questionnaire assessing students opinion learning in Courseware Media of ITE111 : Introduction to

Information Systems. The population target was 45 students from College of Information and Communication Technology .

The results study :

1. e-Learning in the title of effectiveness of the e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems for Students of College of Information and Communication Technology has the efficiency at 74.17/75.28 which is higher than the criteria set

2. Score of students after using the e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems higher than before using the e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems. Student scores are significantly different at level of 0.01

3. The students have a good satisfaction for the e-Learning Courseware Media of ITE111 : Introduction to Information Systems for Students of College of Information and Communication Technology the overview has average most at a high level (\bar{X} : 4.14, SD = 0.35)

Keyword: e-Learning Courseware Media, Information Systems

บทนำ

วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต มีปณิธานที่จะสร้างบัณฑิตให้มีภูมิธรรมและภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการวิเคราะห์ วิจัยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความพร้อมในการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ ด้วยหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการและเน้นการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย และเป็นผู้นำทางด้านงานวิจัยพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสังคมประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 มาตราที่ 64,65,66 และ 67 ที่มุ่งเน้นให้รัฐ ทำการส่งเสริม สนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอนและพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา ตลอดจนมีการติดตามตรวจสอบและ

ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการในการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งหนึ่งในเทคโนโลยีที่ได้รับการสนใจเป็นอย่างมากคือการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) โดยการนำเสนอบทเรียนในรูปแบบของการผสมผสานระหว่างวิดีโอ เสียงภาพเคลื่อนไหว และตัวอักษร เข้าด้วยกันทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และง่ายต่อการทำความเข้าใจ จะเห็นได้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) นอกจากมีผลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนแล้ว ยังอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการสอนได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการประเมินศักยภาพของผู้เรียนว่ามีความเข้าใจในเนื้อหาหรือไม่เพียงใด การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและมีความสอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

ในการผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) นับว่าเป็นส่วนหนึ่งในพัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่การเป็น e-university ซึ่งลักษณะของ e-Learning ที่ได้เปิดช่องทางในการเข้าถึงเนื้อหา การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อประสมในการนำเสนอบทเรียน การออกแบบกิจกรรมในบทเรียนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนในบทเรียน และผู้สอนที่มีส่วนผลักดัน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์หลายท่าน ดังเช่น

สายใจ ทองเทียม (2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา THA106 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่าย (e-Learning) วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร THA106 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนก่อนเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 3) เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษา จำนวน 52 คน ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่าย (e-Learning) วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร THA106 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ดำเนินการวิจัยโดยนำบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ไปทดลองใช้กับนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 81.298/83.58 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความคิดเห็นที่ดีต่อบทเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ปิยะมาศ เสือเพ็ง (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา BMI 456 ในหัวข้อเรื่องหลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต 69 หน้า โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ 3) ส่งเสริมการพัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองนักศึกษามีอิสระในการเรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา การบรรจุจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละเนื้อหาตามศักยภาพและความพร้อมของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 60 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์เรื่อง หลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ แบบฝึกหัดและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนสถิติในการใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ พบว่าประสิทธิภาพของสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ เท่ากับ 76.67% อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความพึงพอใจมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78

รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ระบบสารสนเทศ (Information Systems) ซอฟต์แวร์ประยุกต์ ซอฟต์แวร์ระบบ ข้อมูลและการจัดการข้อมูล ฐานข้อมูล การวิเคราะห์และออกแบบระบบ การสื่อสารและระบบเครือข่าย และความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยและจริยธรรม ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาปริมาณมากและเข้าใจได้ยากเนื่องจากมีหลักการสร้างภาพที่ซับซ้อน ต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจในเนื้อหา แต่ในขณะที่เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีจำกัดและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ทำให้การศึกษากายในห้องเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ของ รายวิชา ITE111 ระบบสารสนเทศเบื้องต้น โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจเนื้อหาในรายวิชานี้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น ให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวังสิต ประจำปีการศึกษาที่ 1/2559 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2559 จำนวนทั้งหมด 45 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจจากนักศึกษา 45 คน ที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 1/2559 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการเรียนใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการวัดและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางด้านระบบสารสนเทศ สื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ มาประกอบเป็นเนื้อหาในแต่ละบทเรียน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1/2559 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2559

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1. ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่ การสอนโดยการใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

3.2. ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สอบได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 50%

2. ผู้เรียนหลังเรียน (posttest) ด้วยสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสารสนเทศมีคะแนนสอบสูงกว่าก่อนเรียน (pretest)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สื่อการเรียนการสอนรายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น ที่มีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจและเจตคติที่ดีต่อ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2559 ซึ่งมีขั้นตอนในการทดลองดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้เรียนทดลองโดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียน และบันทึกผลคะแนนก่อนเรียน
2. ผู้สอนดำเนินการทดลองสอนในรายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น และเมื่อสอนเสร็จในแต่ละบทเรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
3. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียน
4. นำผลคะแนนที่ได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (pre/post) นำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้ t-test เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นและสรุปผลการวิจัย
5. ให้นักศึกษาทำแบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสารสนเทศเบื้องต้น และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์รายวิชา ITE 111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังด้วยสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น ใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน จำนวน 90 ข้อ
3. แบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน 9 บทเรียน บทเรียนละ 10 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (multiple choices) 5 ตัวเลือก รวมแบบทดสอบแบบเลือกตอบทั้ง 9 บทเรียน จำนวน 90 ข้อ
4. แบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์เรื่องระบบสารสนเทศเบื้องต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ใช้การหาค่าเฉลี่ย โดยแปลความหมายแบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

แบบประเมินประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านเนื้อหา จำนวน 8 ข้อ ด้านการออกแบบ จำนวน 5 ข้อ ด้านเบรเซอร์ จำนวน 2 ข้อ และด้านการเชื่อมโยง จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 19 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานคือค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (pre/post) รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยการวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้ t-test
3. ตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.66 - 1 นำมาใช้ในการทดสอบและได้นำข้อสอบที่มีค่า IOC ที่ยังไม่ได้มาตรฐานไปปรับปรุงให้มีค่าที่เหมาะสมได้ข้อสอบทั้งหมด 90 ข้อ
4. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของในการเรียนรู้ของนักศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเกณฑ์การแปรผลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยแปลผลค่าคะแนนที่ได้ในลักษณะคำร้อยละโดยใช้เกณฑ์เฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.01-5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.01-4.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.01-3.00 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.01-2.00 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00- 1.00 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบทดสอบในแต่ละบทเรียนและแบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำเสนอผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลจากการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่ได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ 74.17/75.28 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 50% **ดังนั้นจึงเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้เรียนที่ได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้นสอบได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 50%**

2. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	45	42.40	5.07	44.24	0.00
หลังเรียน	45	67.76	5.48		

ผลจากการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนผ่านบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 **ดังนั้นจึงเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้เรียนหลังเรียน (Posttest) ด้วยสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสารสนเทศมีคะแนนสอบสูงกว่าก่อนเรียน (Pretest)**

3. การวิเคราะห์แบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตารางที่ 2 แสดงผลประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

รายการวัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านเนื้อหา	4.11	0.42	มากที่สุด
1.มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้	4.11	0.49	มากที่สุด
2. มีความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหา	4.16	0.52	มากที่สุด
3. มีความถูกต้องชัดเจน	4.07	0.72	มากที่สุด
4. มีความสมบูรณ์ของเนื้อหาและครอบคลุมประเด็นสำคัญ	4.04	0.82	มากที่สุด
5. มีการใช้ภาษาที่อ่านและเข้าใจได้ง่าย	4.20	0.81	มากที่สุด
6. ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละบทเรียนมีความเหมาะสม	4.11	0.71	มากที่สุด
7. บทเรียนในแต่ละบทเรียนรู้ได้ง่าย	4.13	0.66	มากที่สุด
8. หลังเรียนท่านสามารถทำแบบทดสอบได้ดี	4.04	0.64	มากที่สุด
ด้านการออกแบบ	4.16	0.60	มากที่สุด
1. หน้าเมนูมีความสวยงาม	4.33	0.64	มากที่สุด
2. ตัวอักษร สีที่ใช้ มีความเหมาะสม ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.00	0.71	มาก
3. มีขนาดเหมาะสมกับบทเรียน	4.04	0.67	มากที่สุด
4. มีการใช้ภาพที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.22	0.60	มากที่สุด
5. ตำแหน่งในการจัดวางมีความเหมาะสม	4.22	0.67	มากที่สุด
ด้านเบราเซอร์	4.09	0.68	มากที่สุด
1. การแสดงผลภาษาไทย-อังกฤษ มีความถูกต้องไม่ผิด	4.07	0.69	มากที่สุด
2. การเชื่อมโยงและโปรแกรมต่างๆ มีความถูกต้อง	4.11	0.71	มากที่สุด
ด้านการเชื่อมโยง	4.21	0.52	มากที่สุด
1.มีความถูกต้องในการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียน	4.13	0.50	มากที่สุด
2. มีการเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน	4.18	0.61	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของจำนวนในการเชื่อมโยง	4.29	0.66	มากที่สุด
4. สามารถกลับมายังหน้าแรกของบทเรียนได้ตลอดเวลา	4.24	0.71	มากที่สุด
รวม	4.14	0.35	มากที่สุด

ผลจากการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเชื่อมโยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดโดยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.52$) รองลงมาด้านการออกแบบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.66$) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.42$) และด้านเบราเซอร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านเนื้อหา พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.60$) โดยด้านมีการใช้ภาษาที่อ่านและเข้าใจได้ง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.81$) รองลงมา มีความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.52$) บทเรียนในแต่ละบทเรียนรู้ได้ง่าย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.66$) มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และปริมาณของเนื้อหาในแต่ละบทมีความเหมาะสมมีค่าเท่ากัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.49$)

ด้านการออกแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.60$) โดยด้านหน้าเมนูมีความสวยงามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.64$) รองลงมา มีการใช้ภาพที่เหมาะสมกับเนื้อหาและตำแหน่งในการจัดวางมีความเหมาะสมมีค่าเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.60$) มีขนาดเหมาะสมกับบทเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.67$) และตัวอักษร สีที่ใช้ มีความเหมาะสม ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.71$)

ด้านเบราเซอร์ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.68$) โดยด้านการเชื่อมโยงและโปรแกรมต่างๆ มีความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.71$) รองลงมาการแสดงผลภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.60$) มีมีความถูกต้องผิด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.69$)

ด้านการเชื่อมโยง พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.52$) โดยด้านหน้าความเหมาะสมของจำนวนในการเชื่อมโยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.66$) รองลงมาคือสามารถกลับมายังหน้าแรกของบทเรียนได้ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 0.71$) มีการเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.61$) และมีความถูกต้องในการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.50$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่าผู้เรียนที่ได้เรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ 74.17/75.28 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 50% ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ ทองเนียม (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา THA106 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 810298/83.58 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความคิดเห็นที่มีต่อบทเรียนอยู่ในระดับความเห็นด้วยมาก

ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของผู้เรียนผ่านบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111 : ระบบสารสนเทศเบื้องต้น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณภา ภิรมย์นาค (2557) ที่ได้ศึกษาการใช้สื่อการสอน เชิงมัลติมีเดีย เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักศึกษารายวิชา LSC303/LSM211 การจัดการขนส่ง สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษา มีเฉลี่ยเท่ากับ 81.50 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีผลคะแนนที่เพิ่มขึ้น 7.12 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจในการใช้สื่อการของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินวัดผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากเรียนผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น พบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเชื่อมโยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดโดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.52$) รองลงมาด้านการออกแบบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.66$) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.42$) และด้านเบรชาเซอร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา ITE111: ระบบสารสนเทศเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ผู้สอนควรแนะนำการใช้โปรแกรมและทำความเข้าใจกับผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มต้นบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการจัดทำบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการจัดแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนค่อยๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาไปที่ละบท ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ควรศึกษาและนำเทคนิคใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ต้องการสื่อเพิ่มเติมในการทบทวนบทเรียนนอกเวลาเรียน
2. งานวิจัยนี้มีกลุ่มทดลองเป็นจำนวนไม่มากนัก เพราะมีนักศึกษาไม่มาก และมีแต่ผู้เรียนเฉพาะวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทดลองกับกับนักศึกษาที่หลากหลายสาขาวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- จารุวรรณ เฉลิมพล. (2551). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์เรื่องวงจรต่าง. (การค้นคว้าแบบอิสระมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐานิย์ ธรรมเมธา. (2557). อีเลิร์นนิ่ง : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ *e-Learning from theory to practice*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราอีเลิร์นนิ่ง โครงการมหาวิทยาลัยไอบอร์ไทย.
- ดวงอาทิตย์ ศรีมูล. (2552). การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา CPE161/CSC161 การแก้ปัญหาและการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. (รายงานผลการวิจัย) . ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ปณภา ภิรมย์นาค. (2555). การใช้สื่อการสอนเชิงมัลติมีเดีย เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รายวิชา LSC303/LSM211 การจัดการขนส่ง สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม

- ปรวิ้น แพทยานนท์ และพฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ. (2556). *การพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ : การคัดเลือกนักแสดง*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะมาศ เลือเฟ็ง. (2551) . *การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา BMI 456 ในหัวข้อเรื่องหลักการสร้างภาพสำหรับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์* . (รายงานผลการวิจัย). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิรพรรณ ปาณะสิทธิพันธ์. (2552). *การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา RTV ในหัวข้อ “การพัฒนาแนวคิดด้านการจัดการกิจการสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์”*. (รายงานผลการวิจัย). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล, และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย. (2549). *ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศุภชัย สุขะนินทร์, และกรรณก วงศ์พานิช. (2545). *เปิดโลก e-Learning การเรียนการสอนแบบอินเทอร์เนต* กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สายใจ ทองเนียม. (2550). *การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา THA 106 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. (รายงานผลการวิจัย). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุชาดา กิระนันท์. (2541). *เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ:ข้อมูลในระบบสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิศรา เพ็ชรอรุณ. (2561). *ความหมายและองค์ประกอบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)*. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/553762>
- McLeod,R.,Jr. & Schell,G. (2001). *Management information systems*. (8th ed). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี
ที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์
ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

A Causal Relationship Model of Acceptance and Use of Technology
Affecting Internal Communication Behavior via Social Media of
Academic Support Staff at Thammasat University

ยงยุทธ บุญกิจ¹

สมชาย เล็กเจริญ²

Received: 25-01-2019; Revised: 9-04-2019; Accepted: 5-02-2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โมเดลวิจัย ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความคาดหวังในประสิทธิภาพ 2. ความคาดหวังในความพยายามใช้งาน 3. อิทธิพลทางสังคม 4. แรงจูงใจด้านความบันเทิง 5. มูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ 6. สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน 7. ความเคยชิน 8. พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน 9. พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีโดยมีค่า $CMIN/DF = 1.28$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.92$, $NFI =$

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์, หลักสูตรสารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต, Email: yuthsmt157@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรสารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต, Email: somchai.l@rsu.ac.th

0.96, CFI = 0.99, SRMR = 0.00 และ RMSEA = 0.03 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ร้อยละ 79

คำสำคัญ: โมเดลสมการโครงสร้าง ทฤษฎีรวมการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี พฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กร สื่อสังคมออนไลน์

ABSTRACT

The objectives of this research were to develop the causal relationship of Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT 2) affecting internal communication behaviors via social media application of supporting personnel in Thammasat University and to validate the concordance of the causal relationship of the developed model and empirical data. The samples were 400 Academic Support staff at Thammasat University. The tool used to collect data was the questionnaires (with 7 rating scales), and the Structural Equations Model (SEM) was used to analyze the causal relationship. The questionnaires contained the query measure gauges for measuring variables which included nine variables: 1) Performance Expectancy, 2) Effort Expectancy, 3) Social Influence, 4) Hedonic Motivation, 5) Price Value, 6) Facilitating Conditions, 7) Habit, 8) Behavioral Intention, and 9) Social Media Communication Behavior. The results indicated that 1) the model was consistent with the empirical data with the CMIN/DF = 1.28, GFI = 0.94, AGFI = 0.92, TLI = 0.99, CFI = 0.99, SRMR = 0.00 and RMSEA = 0.03. The variables in the model amounted to 79 percent ($R^2 = 0.79$) of the variance of Academic Support staff's communication behavior via social media at Thammasat University.

Keywords: Structural Equation Modeling, Unified Theory of Acceptance and use of Technology 2 (UTAUT 2), Internal Communication Behavior, Social Media Technology

บทนำ

สื่อสังคมออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีเว็บ 2.0 เป็นเครื่องมือที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีวัตถุประสงค์สำหรับการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน แบ่งปันเรื่องราวต่างๆ ระหว่างบุคคลสองคน หรือกลุ่มบุคคลในลักษณะการเข้าร่วมเครือข่ายออนไลน์เดียวกัน (ธนะวัฒน์ วรรณประภา, 2560, น. 9) ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ใช้โซเชียลมีเดียประมาณ 51 ล้านคน โดย 46 ล้านคน ใช้งานผ่าน Mobile Device อันดับหนึ่ง คือ เฟซบุ๊ก โดยไลน์ มีคนใช้งานเป็นอันดับ 3 แต่เป็นแอปพลิเคชันที่มีการใช้งานมากเป็นอันดับ 1 (We Are Social and Hootsuite, 2018) เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการใช้งานอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในหลากหลายวงการ รวมทั้งแวดวงการศึกษา จากงานวิจัยการยอมรับเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของประเทศไทย กรณีบุคลากรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ใช้งานระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคล พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความตั้งใจในการใช้ระบบมากที่สุดคือ ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ และนโยบายของสถาบันมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้ระบบทางตรงมากกว่าทางอ้อม (อรรณณ สุขยานี, 2558) ส่วนพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมเพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในสำนักงานจังหวัดนครปฐมแห่งหนึ่งพบว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เครือข่ายสังคมในระดับปานกลาง โดยมีเว็บไซต์ที่เข้าใช้งานคือ เฟซบุ๊ก (Facebook), Hi5, Blog Gang, ทวิตเตอร์ (Twitter), Myspace, Skype (ทัตธนันท์ พุ่มนุช, 2555) ความตั้งใจใช้แท็บเล็ตพีซีของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ความเชื่อมั่นในสื่อแท็บเล็ตพีซี และในภาพรวมพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจมากที่สุด คืออิทธิพลทางสังคม ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล เพื่อนร่วมงาน และภาพลักษณ์ทางสังคม (ณัฐพร ทองศรี, 2555) จากผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลของโซเชียลมีเดียที่มีต่อคนทำงานในองค์กร (แมนพาวเวอร์กรุ๊ป, 2559 อ้างถึงใน เพนนินซูลาร์ แอสโซซิเอตส์, 2017) เพื่อศึกษาแรงงานในตลาดประเทศไทย จากกลุ่มคนทำงาน จำนวน 1,208 คน พบว่า 1) กลุ่มตลาดแรงงานในประเทศไทยยังคงใช้เฟซบุ๊ก มากที่สุด รองลงมา คือ ไลน์ และอันดับที่ 3 คือ ยูทูบ 2) สาเหตุของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงาน ส่วนใหญ่ใช้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ติดตามข่าวสารในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือใช้เพื่อการติดต่อ ส่งข้อความ และอันดับที่ 3 เพื่อหาความบันเทิงข่าวสารแทนทีวี และสื่อสิ่งพิมพ์ 3) ข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนทำงานในองค์กร ข้อดี คือ กลุ่มคนทำงานสามารถใช้ในการสื่อสารข้อมูลถึงผู้คนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและสะดวก ข้อเสีย คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะทำให้เกิดความไม่ระมัดระวังในการใช้งาน ขาดการกลั่นกรองด้านความถูกต้อง ข้อมูลที่ได้รับอาจไม่เป็นความจริงและอาจเกิดผลเชิงลบได้ และข้อ 4) ทักษะคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ของพนักงานในองค์กร คนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อภาพรวมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในสถานที่ทำงาน แต่ยังไม่เห็นด้วยกับอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างความผ่อนคลาย การสร้างสมาธิ ความตั้งใจในการทำงาน รวมถึงไม่มีผลต่อการใช้เพื่อโฆษณาหน่วยงานสินค้าหรือบริการ และการส่งเสริมการขายในองค์กรหน่วยงานของตนเอง

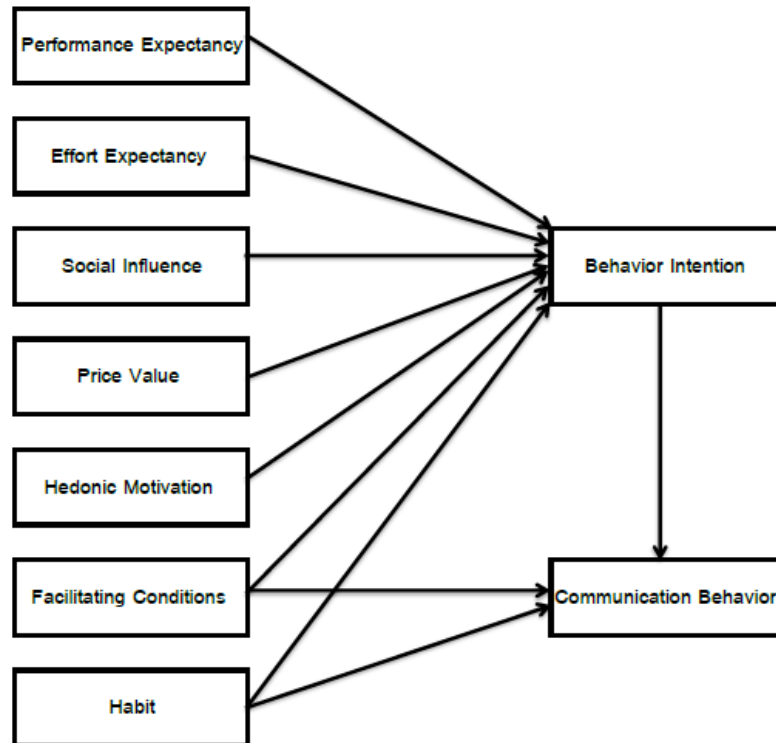
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยปัจจุบันแบ่งเป็น 3 กลุ่มหน่วยงาน ได้แก่ กลุ่มให้บริการและสนับสนุนการบริหารมหาวิทยาลัย กลุ่มบริการและสนับสนุนการศึกษา/กลุ่มศูนย์ความเป็นเลิศ/กลุ่มวิสาหกิจ และกลุ่มคณะ/วิทยาลัย/สถาบัน ซึ่งมี 27 หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561, น. 94-95) โดยกลุ่มนี้มีพนักงาน 2 สายงาน คือ สายวิชาการที่มีหน้าที่หลักในการสอนหนังสือ และสายสนับสนุนวิชาการที่มีหน้าที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานของผู้บริหารงาน ซึ่งมีการสั่งการและประสานงานในหลายระดับ และหลายทิศทาง เมื่อมีการใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล และนำมาใช้ในการทำงาน ความแตกต่างกันด้าน คณะ วิทยาลัย และสถาบัน กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงพฤติกรรมและสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีรวมการยอมรับการใช้เทคโนโลยี 2

ที่มา: Venkatesh, Thong, & Xu., 2012

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จาก 27 หน่วยงาน จำนวน 1,911 คน (กองทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 400 คน ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural Models with Latent Variable) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้เสนอไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ควรจะอยู่ในอัตราส่วน 10-20 ตัวแปรสังเกตได้ และกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้จากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 จึงจะถือว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่สังเกตได้ จำนวน 28 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 280 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการทำงาน กลุ่มสาขาวิชา เพศ อายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ระยะเวลาในการใช้แอปพลิเคชันไลน์โดยรวมในแต่ละวัน รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารสำหรับใช้แอปพลิเคชันไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ 2) ด้านความคาดหวังในความพยายามใช้งาน 3) ด้านอิทธิพลทางสังคม 4) ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน 5) แรงจูงใจด้านความบันเทิง 6) ด้านมูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ และ 7) ด้านความเคยชิน จำนวน 22 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน และพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตัวแปรแฝงภายในของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน และ 2) ด้านพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 6 ข้อ ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี จากนั้นกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถามโดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎีนำมาสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 นั้นผู้วิจัยกำหนดให้มีลักษณะการตอบเป็นแบบระดับความคิดเห็นด้วยมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 7 ระดับ (7 = มากที่สุด, 6 = มาก, 5 = ค่อนข้างมาก, 4 = ปานกลาง, 3 = ค่อนข้างน้อย, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด) ตามมาตรวัดของ Likert (Likert, 1932)

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการทำงาน จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1951) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 โดยพิจารณาเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.70 (ซีโมพร กาญจนกิจสกุล, 2555, น. 126) ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีแจกแบบสอบถามกับบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานที่จัดการเรียนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 27 หน่วยงาน ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2561 มีผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และจำนวนตามสัดส่วนของวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 ฉบับ และนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ใช้วิธีการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร หาขนาดอิทธิพล และทิศทางว่าเป็นอย่างไรจากแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้อย่างอิงมีการทดสอบความสอดคล้องกล่มกลืนระหว่างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติ P-Value มากกว่า 0.05, CMIN/DF น้อยกว่า 2.00, GFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป, AGFI ตั้งแต่

0.90 ขึ้นไป และ RMSEA น้อยกว่า 0.08 ซึ่งสอดคล้องกับสถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (กริช แรงสูงเนิน, 2554)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สังกัดในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 เป็นเพศหญิง จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 76 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ระยะเวลาปฏิบัติราชการตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันไลน์ มากกว่า 4 ปี จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 ระยะเวลาในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์โดยรวมต่อวัน มากกว่า 4 ชั่วโมง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ใช้โทรศัพท์มือถือในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 52.59

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และความโด่งของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำแนกตามรายด้าน

รายด้าน	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความหมาย	ความเบ้ (Sk)	ความ โด่ง(Ku)	ความหมาย
ความคาดหวังในประสิทธิภาพ(PE)	5.73	0.96	มาก	-0.78	0.41	แจกแจง แบบปกติ
ความคาดหวังในความพยายามใช้ งาน(EE)	5.72	0.86	มาก	-0.79	0.93	แจกแจง แบบปกติ
อิทธิพลทางสังคม(SI)	5.35	1.18	ค่อนข้างมาก	-1.03	1.18	แจกแจง แบบปกติ
แรงจูงใจด้านความบันเทิง(HM)	4.98	1.27	ค่อนข้างมาก	-0.73	0.48	แจกแจง แบบปกติ

รายด้าน	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความหมาย	ความเบ้ (Sk)	ความ โด่ง(Ku)	ความหมาย
มูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ(PV)	5.10	1.22	ค่อนข้างมาก	-0.85	1.15	แจกแจง แบบปกติ
สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ใช้งาน(FC)	5.54	0.98	มาก	-0.81	1.18	แจกแจง แบบปกติ
ความเคยชิน(HA)	5.02	1.33	ค่อนข้างมาก	-0.99	0.61	แจกแจง แบบปกติ
พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI)	5.21	1.17	ค่อนข้างมาก	-0.88	0.93	แจกแจง แบบปกติ
พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กร (CB)	5.19	1.20	ค่อนข้างมาก	-0.96	0.97	แจกแจง แบบปกติ
ภาพรวม	5.31	0.87	ค่อนข้างมาก	-0.75	0.43	แจกแจง แบบปกติ

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ย 5.31 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5.73 อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในความพยายามใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีค่าเฉลี่ย 5.72 อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด ด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 4.98 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ค่าความเบ้ (Sk) อยู่ระหว่าง -0.73 ถึง -1.03 และค่าความโด่ง (Ku) อยู่ระหว่าง 0.41 ถึง 1.18 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ \pm ไม่เกิน 3.00 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เทคนิคสมการโครงสร้างเชิงเส้น เพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร โดยการทดสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพบว่า ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ (CMIN/DF) เท่ากับ 1.28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีแสดงการยอมรับโมเดล (TLI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)

เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (SRMR) เท่ากับ 0.00 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.03 และค่าสถิติที่ใช้วัดเกี่ยวกับขนาดตัวอย่าง (Hoelter) เท่ากับ 358 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดล พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกค่า สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

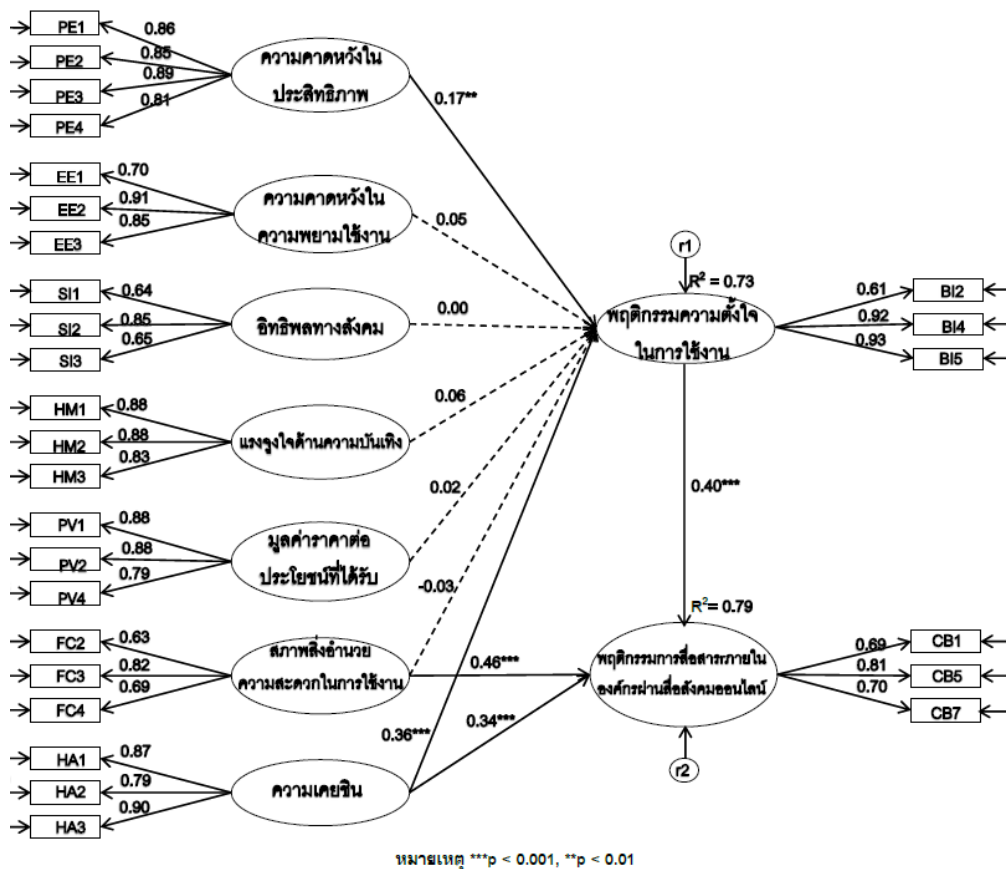
ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าสถิติที่ได้	การพิจารณา
CMIN/DF	< 2.00	1.28	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.90	0.94	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.92	ผ่านเกณฑ์
TLI	≥ 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.08	0.00	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.08	0.03	ผ่านเกณฑ์
HOELTER	> 200	358	ผ่านเกณฑ์

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติตามตารางที่ 2 นั้นหมายถึงโมเดลรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เมื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยมีค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) = 341.41, องศาอิสระ (df) = 267, CMIN/DF = 1.28, GFI = 0.94, AGFI = 0.92, TLI = 0.99, CFI = 0.99, SRMR = 0.00 และ RMSEA = 0.03 มีค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของสัมประสิทธิ์เส้นทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความตั้งใจใช้อุปกรณ์เคชั่นไลน์ และพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.73 และ 0.79 ตามลำดับ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบาย

ความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันไลน์ และตัวแปรพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ได้ ร้อยละ 73 และ 79 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ พบว่า ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลสูงสุดคือ ความเคยชินในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.48 รองลงมาคือ สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.45 และ พฤติกรรมความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันไลน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.40 ดังรูปที่ 2 และตารางที่ 3

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3 ตารางค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีผลต่อพฤติกรรม
การสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ตัวแปร	ตัวแปรแฝงภายใน						หมายเหตุ
ตัวแปรแฝงภายนอก	พฤติกรรมความตั้งใจ (BI)			พฤติกรรมการสื่อสาร (CB)			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI)	-	-	-	0.40***	-	0.40***	สนับสนุน
ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PE)	0.17**	-	0.17**	-	0.07	0.07***	สนับสนุน
ความคาดหวังในความพยายามใช้งาน (EE)	0.05	-	0.05	-	0.02***	0.02***	สนับสนุน
อิทธิพลทางสังคม (SI)	0.00	-	0.00	-	0.00	0.00	ไม่สนับสนุน
แรงจูงใจด้านความบันเทิง (HM)	0.06	-	0.06	-	0.02	0.02***	สนับสนุน
มูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ (PV)	0.02	-	0.02	-	0.01	0.01***	สนับสนุน
สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (FC)	-0.03	-	-0.03	0.46***	-0.01	0.45***	สนับสนุน
ความเคยชิน (HA)	0.36***	-	0.36***	0.34***	0.15**	0.48***	สนับสนุน
ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²)		0.73		0.79			
ค่าสถิติ $\chi^2 = 341.41$, $p = 0$, $df = 267$, $CMIN/DF = 1.28$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.92$, $TLI = 0.99$, $CFI = 0.99$, $SRMR = 0.00$, $RMSEA = 0.03$							

*หมายเหตุ: DE แทน อิทธิพลทางตรง IE แทน อิทธิพลทางอ้อม TE แทน อิทธิพลรวม

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน และความเคยชินในการใช้งาน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ในขณะที่ความเคยชินในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน ข้อค้นพบเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

พฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ แสดงว่า พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผลมาจากความตั้งใจที่บุคคลจะกระทำภายใต้การควบคุมของตนเอง เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (2012) ที่กล่าวว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยหลัก (Central factor) ในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เป็นปัจจัยสูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และ Venkatesh et al., (2012) พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งานเป็นปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์โดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ อุ่นเรือน (2560) และอรุณสิทธิ์ สารพัฒน์ (2560) ที่พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์

สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน และความเคยชินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ แสดงว่า พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจัยพื้นฐานที่มีอยู่รองรับการใช้งาน และอำนวยความสะดวกในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ (Venkatesh et al. 2003) และ Venkatesh et al., (2012) พบว่า สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานเป็นปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์โดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพงษ์ สื่อประเสริฐสิทธิ์ (2554) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนมีความสัมพันธ์กับการใช้งานจริงของบริการการสื่อสารระหว่างกันผ่านข้อความและรูปภาพทันทีผ่านโทรศัพท์ เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยของ สุพจน์ อุ่นเรือน (2560) และตรีวัฏ ปรากฏเกียรติ (2560) ที่พบว่า สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมส่วนความเคยชินที่สืบเนื่องจากการเรียนรู้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้บุคลากรสายสนับสนุน

ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ในการทำงาน Venkatesh et al., (2012) พบว่า ความเคยชินเป็นปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์โดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ Pahnla, Siponen, & Zheng (2011) ที่พบว่า ความเคยชินมีผลต่อการใช้ Tao Bao และ อรรถสิทธิ์ สารพัฒน์ (2560) พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์

ความเคยชิน นอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์แล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน แสดงว่า บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความเคยชิน และตั้งใจสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ Venkatesh et al., (2012) พบว่า ความเคยชินมีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยี ประสพการณ์ที่เพิ่มขึ้นในการใช้งานทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่ติดเป็นนิสัย โดยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Liao et al., (2006) พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความตั้งใจอย่างต่อเนื่องในการใช้อีคอมเมิร์ซ และผลการวิจัยของ อรรถสิทธิ์ สารพัฒน์ (2560) ที่พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน

ความคาดหวังในประสิทธิภาพ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน แสดงว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้งานโดยเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีใดๆ จะทำให้ได้รับประโยชน์เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยให้บรรลุผลงานได้ (Venkatesh et al. 2012) และจากการศึกษาของ Sun, Cao, & You (2010) พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้ M-Commerce ในประเทศจีน สอดคล้องกับ Leong, Hew, Tan, & Ooi (2013) ซึ่งพบว่า การรับรู้ว่ามีประโยชน์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้ M-Credit card ในประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาของ AbuShanab & Pearson (2007) ที่พบว่าลูกค้าที่มีความคาดหวังถึงประสิทธิภาพสูง ก็จะมีพฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง และผลการวิจัยของ อรรถสิทธิ์ สารพัฒน์ (2560) ที่พบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน ต่างจากผลการวิจัยของ สุพจน์ ชื่นเรือน (2560) และตรีรัก ประภากรเกียรติ

(2560) ที่พบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมการใช้งานผ่านพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน

จากเหตุผลข้างต้นนี้ แสดงถึงการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้นในการทำงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ควรส่งเสริมให้มีการอบรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ในการสื่อสารภายในองค์กรแก่บุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานจัดการเรียนการสอน หรือสามารถนำโมเดลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันที่สามารถใช้งานสื่อสารภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในลักษณะใกล้เคียงกับแอปพลิเคชันไลน์และนำมาใช้ในการทำงานสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเรื่องง่ายในการยอมรับและนำมาใช้งาน และเนื่องจากการศึกษานี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยงานจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจไม่ครอบคลุมบุคลากรทั้งมหาวิทยาลัย สำหรับการวิจัยในอนาคตจึงควรเพิ่มประชากรในกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการหน่วยงานที่ไม่ได้จัดการเรียนการสอน และกลุ่มผู้บริหาร เพื่อเป็นตัวแทนในภาพรวมของมหาวิทยาลัย และเนื่องจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าโมเดลมีความแปรเปลี่ยนหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศต่อไป

สรุปผล

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีรวมการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ของ Venkatesh et al., (2012) ได้อธิบายถึงรูปแบบการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในความง่ายต่อการใช้งาน อิทธิพลทางสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ และความเคยชิน

ผลการวิจัยครั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่สังกัดในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 เป็นเพศหญิง จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 76 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ระยะเวลาปฏิบัติราชการตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันไลน์ มากกว่า 4 ปี จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 ระยะเวลาในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์โดยรวมต่อวัน มากกว่า 4 ชั่วโมง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ใช้โทรศัพท์มือถือในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 52.59 จากสี่ตัวเลือกที่ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย 5.31 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5.73 อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในความพยายามใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีค่าเฉลี่ย 5.72 อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด ด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 4.98 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ค่าความเบ้ (Sk) อยู่ระหว่าง -0.73 ถึง -1.03 และค่าความโด่ง (Ku) อยู่ระหว่าง 0.41 ถึง 1.18 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ \pm ไม่เกิน 3.00 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ โดยพฤติกรรมความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันไลน์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากความเคยชินในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และสุดท้ายในด้านพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แอปพลิเคชันไลน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เอกสารอ้างอิง

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- กองทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). ตารางแสดงจำนวนอัตรากำลังทุกประเภท ประจำปี 2561 ณ วันที่ 1 เมษายน 2561. ในการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 11/2561, ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ตึกโดม ชั้นสอง มธ. ท่าพระจันทร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จักรพงษ์ สื่อประเสริฐสิทธิ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยี: กรณีศึกษาการใช้บริการการสื่อสารระหว่างกันผ่านข้อความและรูปภาพแบบทันทีผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ตาก: โพธิ์เจ็ท ไฟฟ์-โฟว์.
- ณัฐพร ทองศรี. (2555). ความตั้งใจใช้แท็บเล็ตของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 การประยุกต์ใช้ตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ตรีรัก ประภากรเกียรติ. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการรับ-ส่ง พัสดุผ่านแอปพลิเคชัน Airpay ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทัศนันท์ พุ่มนุช. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/28155>
- ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561, จาก https://edu.msu.ac.th/journal/home/journal_file/316.pdf
- นางลักษณ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสม์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพนนินฐูลาร์ แอสโซซิเอทส์. (2017). แมนพาวเวอร์เผยแพร่วิจัย “อิทธิพลของโซเชียลมีเดียที่มีต่อคนทำงานในองค์กร”. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.smethailandclub.com/news-7701-id.html>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). *บันทึกธรรมศาสตร์ 2561*. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561, จาก http://www.pr.tu.ac.th/annual_2018/AnnualReport/mobile/index.html#p=1
- สุพจน์ ชื่นเรือน. (2560). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันข้อป้่งบนสมาร์ทโฟนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรรถสิทธิ์ สารพัฒน์. (2560). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรโรงเรียนเตรียมทหาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรวรรณ สุขยานี. (2558). *ความตั้งใจในการใช้ระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคล ของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: การประยุกต์ใช้ตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี*. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561, จาก <http://itc.nida.ac.th/home/images/research/research-2558.pdf>
- Ajzen, I. (2012). The theory of planned behavior. In P. A. M. Lange, A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (Vol. 1, pp. 438-459). London: Sage.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, (16)3, 297-334.
- Leong, L. Y., Hew, T. S., Tan, G. W. H., & Ooi, K. B. (2013). Predicting the determinants of the NFC-enabled mobile credit card acceptance: A neural networks approach. *Expert Systems with Applications*, 40, 5604-5620.
- Liao, C., Palvia, P., & Lin, H. N. (2006). The roles of habit and web site quality in e-commerce. *International Journal of Information Management*, 26, 469-483.

- _____

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. เป็นต้นฉบับที่ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อน
2. ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 10 หน้ากระดาษ A4
3. ภาษา สามารถใช้ได้ 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
4. พิมพ์ด้วย Microsoft Word ใช้ตัวอักษร Cordia New ขนาด 14
5. แจ้งรายละเอียดของ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อหน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลติดต่ออย่างครบถ้วนและถูกต้อง โดยจัดพิมพ์แยกแผ่นจากส่วนเนื้อหา
6. รายละเอียดของต้นฉบับที่เป็นบทความ
 - บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาก่อนส่งมายังกองบรรณาธิการ
 - คำสำคัญ (Key words) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ควรเกินอย่างละ 5 คำ
 - บทนำ
 - เนื้อหา
 - บทสรุป
 - บรรณานุกรม
7. รายละเอียดของต้นฉบับที่เป็นบทความวิจัย
 - บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาก่อนส่งมายังกองบรรณาธิการ
 - คำสำคัญ (Key words) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ควรเกินอย่างละ 5 คำ
 - บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
 - วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตของการวิจัย แผนงานและระยะเวลาทำการวิจัย
 - นิยามศัพท์เฉพาะ
 - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
 - การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้
 - ผลการวิจัย และการอภิปรายผล
 - ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
 - ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - กิตติกรรมประกาศ
 - บรรณานุกรม

8. การเขียนบรรณานุกรมและการอ้างอิงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ใช้รูปแบบดังต่อไปนี้
- การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา
 การเขียนอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา รูปแบบ APA Style ใช้ระบบ นาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าที่ข้อความอ้างอิงถึง
 (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า)
ตัวอย่าง
 (จินตนา ลากเจริญ, 2550, น. 200-205)
 (Walker & Allen, 2004, pp. 498-499)
 กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์
 (จินตนา ลากเจริญ, 2550)
 - การเขียนบรรณานุกรม
 ให้เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ โดยมีรูปแบบการเขียนดังต่อไปนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์การพิมพ์.

Benjamin, S. B. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York : McGraw-Hill.

วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.(ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่าง

สิริมา กิจวัฒน์ชัย. (2554).การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา MTH 353 : เทคนิคทางปรีดิติวิทยาทางการแพทย์.

วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต, 5(1), 29-39.

Showalter, D. A. (2012). Formation of breastfeeding attitudes among nursing students. *Clinical Lactation*, 3(2), 69-74.

หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, น. หรือ p. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2538, 19 สิงหาคม). ขอยสวณพล. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. น.12-13.

Bright future seen for computer industry . (2001, June 25). *Bangkok Post*. p. 5.

หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่องที่แปล [ชื่อต้นฉบับ] (ชื่อผู้แปล, ผู้แปล). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง

บริกแฮม, อี. เอฟ., และฮุสตัน, เจ. เอฟ. (2544). การจัดการการเงิน [Fundamentals of financial management] (เร็กซ์
จำปาเงิน, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คเนท.

วิทยานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี หรือ Doctoral dissertation หรือ วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต หรือ master's thesis). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วิระ อำนวยพร.(2545) อิทธิพลของเจ้าแม่กวนอิมที่มีต่อคุณสมบัติทางกลของอิฐ. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต) ปทุมธานี :
มหาวิทยาลัยรังสิต.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง

จิรา เจียรศิริสิน. (2556). ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยในอาเซียน. สืบค้น 21 มกราคม, 2558,
จาก <http://bts.dft.go.th/btsc/files/Bor>

บงการ หอมมาน. (2551). เทคโนโลยีกับการควบคุมด้วยตรรกะฟัซซี่ ตามขั้นตอน และฟังก์ชันสมาชิก. ไม่ใคร่คอมพิวเดอร์,
26(271), 153-156. สืบค้น 22 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.dpu.ac.th/laic/page.php?id=5753>

สงบ ลักษณะ. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างหรือทำลายการศึกษา. สืบค้น 12 มิถุนายน, 2560,
จาก http://www.moe.go.th/main2/article/child_center.htm

Boonbluk, T., Rungrodsuwan, S., & Boonklea, W. (2015). *Preparation of learning management for teachers and administrator
for Asian Community : case study Wiang Pan School in Chiangrai Province*. Retrieved May 19, 2013, from
http://www.mfu.ac.th/school/liberalarts_new/wp-

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. เป็นต้นฉบับที่ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อน
2. ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 10 หน้ากระดาษ A4
3. ภาษา สามารถใช้ได้ 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
4. พิมพ์ด้วย Microsoft Word ใช้ตัวอักษร Cordia New ขนาด 14
5. แจกจ่ายละเอียดของ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อหน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลติดต่ออย่างครบถ้วนและถูกต้อง โดยจัดพิมพ์แยกแผ่นจากส่วนเนื้อหา
6. รายละเอียดของต้นฉบับที่เป็นบทความ
 - บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาก่อนส่งมายังกองบรรณาธิการ
 - คำสำคัญ (Key words) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ควรเกินอย่างละ 5 คำ
 - บทนำ
 - เนื้อหา
 - บทสรุป
 - บรรณานุกรม
7. รายละเอียดของต้นฉบับที่เป็นบทความวิจัย
 - บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาก่อนส่งมายังกองบรรณาธิการ
 - คำสำคัญ (Key words) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ควรเกินอย่างละ 5 คำ
 - บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
 - วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตของการวิจัย แผนงานและระยะเวลาทำการวิจัย
 - นิยามศัพท์เฉพาะ
 - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
 - การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้
 - ผลการวิจัย และการอภิปรายผล
 - ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
 - ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - กิตติกรรมประกาศ
 - บรรณานุกรม
8. การเขียนบรรณานุกรมและการอ้างอิงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ใช้รูปแบบดังต่อไปนี้
 - การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา

การเขียนอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา รูปแบบ APA Style ใช้ระบบ นาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าที่ข้อความอ้างถึง

(ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า)

ตัวอย่าง

(จินตนา ลากเจริญ, 2550, น. 200-205)

(Walker & Allen, 2004, pp. 498-499)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์

(จินตนา ลากเจริญ, 2550)

- การเขียนบรรณานุกรม

ให้เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ โดยมีรูปแบบการเขียนดังต่อไปนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์การพิมพ์.

Benjamin, S. B. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York : McGraw-Hill.

วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.(ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่าง

สิริมา กิจวัฒน์ชัย. (2554).การพัฒนาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชา MTH 353 : เทคนิคทางประดิษฐ์ทาง

การแพทย์. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต*, 5(1), 29-39.

Showalter, D. A. (2012). Formation of breastfeeding attitudes among nursing students. *Clinical Lactation*, 3(2), 69-74.

หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, น. หรือ p. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2538, 19 สิงหาคม). ขอยสวณพล. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. น.12-13.

Bright future seen for computer industry. (2001, June 25). *Bangkok Post*. p. 5.

หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่องที่แปล [ชื่อต้นฉบับ] (ชื่อผู้แปล, ผู้แปล). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง

บริกแฮม, อี. เอฟ., และสตูตัน, เจ. เอฟ. (2544). *การจัดการการเงิน* [Fundamentals of financial management] (เจริงรัก

จำปาเงิน, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คเน็ต.

วิทยานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral dissertation หรือ วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต หรือ master's thesis). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วีระ อำนวยพร.(2545) อิทธิพลของเก้าอี้ที่มีต่อคุณสมบัติทางกลของอิฐ. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต)
ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง

จิรา เจียรศิริสิน. (2556). ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยในอาเซียน. สืบค้น 21 มกราคม, 2558,
จาก <http://bts.dft.go.th/btsc/files/Bor>

บงการ หอมนาน. (2551). เทคโนโลยีกับการควบคุมด้วยตรรกะฟัซซี่ ตามขั้นตอน และฟังก์ชันสมาชิก. ไม้ไคร้คอมพิวเตอร์,
26(271), 153-156. สืบค้น 22 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.dpu.ac.th/laic/page.php?id=5753>

สงบ ลักษณะ. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างหรือทำลายการศึกษา. สืบค้น 12 มิถุนายน,
2560, จาก http://www.moe.go.th/main2/article/child_center.htm

Boonbluk, T., Rungrodsuwan, S., & Boonklea,W.(2015). *Preparation of learning management for teachers and
administrator for Asian Community : case study Wiang Pan School in Chiangrai Province.*

Retrieved May 19, 2013, from http://www.mfu.ac.th/school/liberalarts_new/wp-

ใบสมัครสมาชิก

วารสารรังสิตสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

ชื่อ-นามสกุล

หน่วยงาน/สถาบัน

ที่อยู่เลขที่..... ซอย..... ถนน

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์

ประสงค์สมัครเป็นสมาชิก

☐ 1 ปี 2 ฉบับ 240 บาท

☐ 2 ปี 4 ฉบับ 480 บาท

ตั้งแต่วันที่ เดือน ปี

(วารสารพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม)

สถานที่จัดส่งวารสาร

☐ ที่อยู่ตามด้านบน

☐ โปรดจัดส่งวารสารไปยังที่อยู่ตามนี้

ที่อยู่เลขที่..... ซอย..... ถนน

แขวง/ตำบล เขต/อำเภอ จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์

การชำระค่าสมาชิก

โอนเงินบัญชีธนาคารกรุงเทพ เลขที่ 020-0-08585-0 สาขามหาวิทยาลัยรังสิต

ชื่อบัญชี นางสาวรัตนภรณ์ กาศโอสถ และนางจวีร์รัตน์ เกลี้ยงแก้ว

จากนั้นกรุณาส่งใบสมัครสมาชิกและสำเนาหลักฐานการโอนเงินไปยัง

อีเมล: rsulibjournal@rsu.ac.th